

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

Katedra psychologie

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

INTEGRACE VIETNAMSKÉ MINORITY V ČR

Eva Bosáková

© 2011

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra psychologie

Akademický rok 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Eva Bosáková

obor Hospodářská a kulturní studia

Vedoucí katedry Vám ve smyslu Studijního a zkušebního řádu ČZU v Praze
čl. 16 určuje tuto bakalářskou práci.

Název práce: **Integrace vietnamské minority v ČR**

Osnova bakalářské práce:

1. Úvod
2. Cíl práce a metodika
3. Literární rešerše
4. Obraz vietnamské minority v ČR
5. Závěr
6. Seznam použitých zdrojů
7. Přílohy

Rozsah hlavní textové části: 30 - 40 stran

Doporučené zdroje:

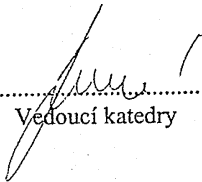
Kocourek, Jiří. Poznáváme svět dětí z Vietnamu. Plzeň: Uni, 2002. ISBN 80-902017-9-2.

Brouček, S. Aktuální problémy adaptace vietnamského etnika v ČR. Praha: Etnologický ústav AV ČR, 2003.

Pechová, E. Migrace z Vietnamu do české republiky v kontextu problematiky obchodu s lidmi a vykořisťování. Praha: La Strada ČR, 2007.

Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Petra Kohoutková, Ph.D.**

Termín odevzdání bakalářské práce: duben 2011

Vedoucí katedry

Děkan

V Praze dne: 19. 2. 2010

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s využitím a za použití literatury uvedené v závěru práce.

23. 3. 2011

.....

Poděkování:

Touto cestou bych chtěla velmi poděkovat vedoucí práce paní profesorce PhDr. Petře Košťálové, Ph.D. za její laskavé vedení a cenné rady při zpracování bakalářské práce.

Integrace vietnamské minority v ČR

Integration of Vietnamese Community in Czech Republic

Sourhn

Dějiny česko-vietnamských vztahů jsou dlouhé, datují se na šedesát let. Vietnamci mají pověst uzavřené komunity. Z pohledu majoritní společnosti existuje mnoho předsudků, stereotypů a mýtů o Vietnamcích. Lze si klást otázku, do jaké míry jsou tato tvrzení pravdivá. V poslední době se snaží vietnamská komunita otevírat české společnosti. Daří se jí to především díky druhé generaci Vietnamců, tzv. banánovým dětem. Děti se pohybují v českém prostředí, kamarádí s českými dětmi, častěji mluví lépe česky než vietnamsky. Starší generace jsou otevřené k diskusi. Pořádají různé akce, pomáhají i ostatním lidem v nouzi.

Vietnamská minorita je jednou z největších v Evropě a třetí nejpočetnější v České republice po Ukrajincích a Slovácích. Legislativně jsou stále považováni za cizince, ale existují určité snahy stát se národnostní menšinou. Více než polovina Vietnamců má trvalý pobyt v ČR, ale málo z nich se doopravdy začlenilo do české společnosti.

Klíčová slova:

integrace, Česká republika, Vietnam, banánové děti

Summary

The history of Czech-Vietnamese relations is long, dating back sixty years. The Vietnamese population has a reputation of having a closed community. From the perspective of mainstream society, there are many prejudices, stereotypes and myths about the Vietnamese. One can wonder to what extent these statements are true. Recently, the Vietnamese community has been trying to assimilate into the Czech society. It does so mainly through the second generation of Vietnamese children, through the so-called banana. Vietnamese children within the Czech environment are friendly with Czech children and often speak better Czech than Vietnamese. Older generations of Vietnamese are open for discussion in terms of their ability with the language. They organize various events, and help others in need. The Vietnamese minority is one of the largest in Europe and the third largest in the Czech Republic, after Ukrainians and Slovaks. Legislatively, they are still regarded as foreigners, but there are some efforts for them to become a national minority. More than half of Vietnamese immigrants have permanent residence in this country, but few of them are actually fully integrated into the Czech society.

Keywords:

integration, Czech Republic, Vietnam, banana children

Obsah:

1. Úvod.....	8
2. Cíl práce a metodika.....	9
2.1 Cíl práce	9
2.2 Metodologie	10
3. Literární rešerše.....	11
4. Obraz vietnamské komunity v České republice.....	13
4.1.1 První kontakty	13
4.1.2 Migrace do roku 1989	14
4.1.3 Migrace po roce 1989.....	16
4.2 Atributy etnicity/identity	18
4.2.1 Vietnam	18
4.2.2 Náboženství.....	19
4.2.3 Svátky a oslavy.....	23
4.2.4 Jazyk.....	26
4.2.5 Vietnamská kuchyně.....	28
4.3 Každodenní život.....	29
4.3.1 Důvody migrace	30
4.3.2 Organizace a spolky	31
4.3.3 Vietnamský tisk	32
4.3.4 Televize a filmy	34
4.3.5 Kriminalita	35
4.3.6 Banánové děti	36
4.4 Praktická část.....	38
5. Závěr.....	51
6. Seznam použitých zdrojů	54
7. Přílohy	58

1. Úvod

Vietnamci k nám přicházejí ze vzdáleného Vietnamu. Ve srovnání s Českou republikou se obě země liší geograficky, ale i kulturně. Vietnam je rozmanitá země se zajímavými lidmi, historií, náboženstvím, tradicemi a zvyky. Je čtyřikrát větší než Česká republika s počtem obyvatel přes 86 milionů. Od naší země je vzdálena několik tisíc kilometrů.

Mezi Vietnamci se traduje mýtus o České republice jako zemi zaslíbené. Vietnam je poznamenaný několika válkami a přírodními katastrofami, které zanechaly následky na celé zemi a lidu. Z jejich pohledu naše země je zemí s neomezenými možnostmi.

Vietnamská minorita patří k jedné z největších v České republice, dokonce i v Evropě v rámci vietnamských komunit. Vietnamci jsou dlouhodobě funkční komunitou na našem území. Dějiny česko-vietnamských vztahů se datují na šedesát let.

V české společnosti stále přetrvávají negativní představy a stereotypy o Vietnamcích. Život Vietnamců v ČR není tak jednoduchý, jak by se zprvu mohlo zdát. V české společnosti o nich stále existuje mnoho mýtů. Vietnamská společnost je považována za uzavřenou. Může to vyplývat z ekonomických důvodů příjezdu, jazykových odlišností češtiny a vietnamštiny, kulturními rozdíly, vzájemnou sociální provázaností a hierarchií komunity.

Vietnamce můžeme charakterizovat jako pracovitě, houževnaté, ctižádostivé, při neporozumění mají úsměv na rtech, váží si starších osob a uctívají své předky. Kult předků pro ně hraje důležitou roli. Vždy na první místo staví děti a péči o rodiče, teprve potom se zajímají o věci jako podnikání, auto, byt.

Pohled na vietnamskou menšinu v České republice zlepšují děti druhé generace. Někdy bývají označovány pojmem banánové děti. Žijí ve dvou světech, českém a vietnamském. Odlišují se od svých rodičů, liší se ve vztahu k Vietnamu, ke kultu předků, v používání jazyka. Získávají evropský způsob myšlení a chování. Častěji se pohybují v českém prostředí s českými přáteli. Nemusí být pevně rozhodnuti, kým jsou, stále mohou hledat svou pravou identitu. Zajímavé bude sledovat další vývoj jednak u banánových dětí, ale také u celé vietnamské komunity, poněvadž se Vietnamci snaží otevírat české společnosti.

2. Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

V práci se pokusím nahlédnout do způsobu života vietnamské komunity v České republice na základě vybraných atributů. Jedním z cílů je zjistit, jaké vietnamské tradice, oslavy a svátky jsou pro Vietnamce stále živé. Jakým způsobem je dodržují a co pro ně znamenají v dnešní době. K dílčím bodům patří i slavení svátků typických pro Českou republiku jako Vánoce, Velikonoce a jiné české svátky.

Další body jsou zaměřeny na jazyk a jeho vliv, používání vietnamštiny u mladé generace a při jakých příležitostech mluví vietnamsky. Na druhé straně sleduje i pohled vietnamských příslušníků na český jazyk.

K dalším cílů patří zmapování vztahů mezi dětmi a rodiči, kteří často pracují od rána do večera a následků nedostatku času na výchovu dětí. V poslední době jsou hodně diskutované základy chození s ne vietnamskými chlapci, a proto dílčím bodem bude ověřit tuto hypotézu. Práce se zaměří jednak na vztahy uvnitř rodiny, ale i vztahy s opačným pohlavím.

Specifikem asijských zemí je uctívání předků, a tak se k dalším cílům práce řadí zjištění situace ohledně kultu předků, předávání tradice vykonávání obřadů z generace na generaci a pohledu na uctívání zemřelých příbuzných zejména u mladé generace.

S kultem předků souvisí i další cíl zaměřující se na náboženský život Vietnamců v naší zemi od víry až po způsob jejího projevu.

K cílům patří i vietnamská kuchyně a znalost tradičních vietnamských jídel. Mezi dílčí body se řadí zjistit, kterou kuchyni upřednostňují a jaká jídla vaří.

Jiným cílem je dozvědět se názor na vietnamský tisk a sledování vietnamských médií, filmů a dokumentů s tematikou vietnamské komunity v České republice.

Jedním z cílů je zjistit, jak se odlišují vietnamské děti jednak od rodičů, ale i mezi sebou, jaký mají vztah k Vietnamu a jejich názor na roli jazyka v životě.

Dílčím bodem je i kriminalita a setkání se s rasistickými narážkami či fyzickým násilím a reakce vietnamských příslušníků na takové případy.

Další body jsou zaměřeny na mateřskou zemi, tj. Vietnam, zkoumání důvodů k případnému návratu, návštěvy, příčin příchodu do tehdejšího Československa či ČR a vzpomínání na rodnou zemi.

Citlivým tématem je otázka hledání totožnosti. Mladá generace Vietnamců nemusí být rozhodnuta, kým vlastně je, a proto je problematika identity dílčím cílem.

Dalším bodem je zjištění pohledu na integraci vietnamské komunity v České republice z pohledu samotných Vietnamců.

2.2 Metodologie

Svou práci jsem začala studiem odborné literatury, doplněnou o různé materiály z internetu. Zdroje jsem hledala v knihovnách a na internetových stránkách. Snažila jsem se ověřit pravdivost informací srovnáním více zdrojů a konzultací s odborníky. Dále jsem získané informace ověřovala pomocí interview a zároveň docházelo k upřesňování informací a lepšímu porozumění danému tématu. Snažila jsem se získat náhled respondentů na dané téma a jejich názor na spolužití vietnamské minority v českém prostředí.

Největším přínosem bylo využití metod interview – polostandardizované (semistandardizované) interview. Jako techniku jsem použila přímý osobní rozhovor. Výhodou polostandardizovaného rozhovoru je, že respondent není omezen v rozsahu odpovědí, může obohacovat mnou připravené otázky, upřesnit získané informace a umožňuje mi reagovat na nová, pro mě doposud neznámá fakta. Nevýhodou může být sdělení nepřesné nebo nepravdivé informace, které nemusím znát, a proto musí být později ověřena.

Respondenty jsem hledala v organizacích a spolcích, přes známé a pomocí sociální sítě Facebook. Přes organizace jsem udělala rozhovory s předsedou Česko-vietnamské společnosti, zakládajícím členem občanského sdružení INFO-DRÁČEK a zaměstnancem společnosti Aviette.

Při interview jsem si zapisovala poznámky, které jsem následně po příchodu domů přepisovala do počítače.

3. Literární rešerše

Muzeum Hlavního města Prahy vydalo osm útlých publikací, které byly součástí výstavy Vietnam v Praze a zároveň multikulturního programu „Žijí s námi, žijte s nimi“. Knížky se věnují důležitým zřetelům vietnamského života.

V publikaci Vietnamská komunita v Praze se Šárka Martínková zabývá příchodem prvních Vietnamců, jejich historií a důvody příchodu do naší země a také nastiňuje současnou situaci v Praze a v České republice.

Eva Pechová se věnuje nejdůležitějšímu vietnamskému svátku, vietnamskému Novému Lunárnímu roku. Svátek kombinuje náboženské obřady, rodinné oslavy a rituály. Předchází mu celá řada příprav, ovšem oslavy svátku spadají mezi 21. leden až 20. únor dle lunárního kalendáře.

Způsob tradičního vaření, vaření v současnosti, důležité suroviny vietnamské kuchyně, tradiční vietnamská jídla a způsob stolování nám představuje Jiří Kocourek v publikaci Vietnamská kuchyně.

V knize Náboženství ve Vietnamu se od Jána Iče dozvídáme o pestrosti náboženství od původních animistických vír přes buddhismus, taoismus, islám, křesťanství, konfuciánství k novým náboženstvím či sektám. Vietnamci nejsou striktní věřící, jejich náboženský život je splynutím buddhismu, taoismu a myšlenek konfuciánství.

Ivo Vasiljev v publikaci Vietnamština – jazyk na protipólu porovnává český a vietnamský jazyk a zároveň poukazuje na fonetické rozdílnosti, vývoj vietnamského písma, obtížnosti při překladu a vliv jazyka na kulturu.

Zbylé dvě publikace, Historie vietnamské keramiky a Řemeslo umění laku ve Vietnamu, se zaměřily na vietnamské umění.

Nepostradatelnou knihou je Za dědictvím starých Vietů, ve které nás Ivo Vasiljev seznamuje s kulturou Vietnamců, jejich jazykem, náboženským životem, bojem za nezávislost, především proti Číně, rodinným životem a organizací komunit ve vesnicích ve Vietnamu.

Stanislav Brouček shromáždil v letech 1998 – 1999 informace z českého tisku, rozhlasu a televize o vietnamské komunitě a vydal publikaci Český pohled na Vietnamce. Jedná se o pohled společnosti a novinářů na vietnamskou minoritu.

V publikaci Aktuální problémy vietnamského etnika v ČR Stanislav Brouček

popisuje historii příchodu z Vietnamu do ČR, vztah k rodině, synchronní párové soužití a na konkrétních příkladech ukazuje život a jejich přizpůsobení v komunitách v České republice.

Eva Pechová ve své práci Migrace z Vietnamu do ČR v kontextu problematiky obchodu s lidmi a vykořisťování se věnuje právě obchodu s lidmi. Na začátku představuje vietnamské komunity v Evropě a České republice, poukazuje na možnost ochrany a dosavadní praxi a její omezení.

V Dračím králi nás Petra Müllerová seznamuje se světem vietnamských mýtů, legend a pohádek. V životě je významným činitelem drak. Drak představuje božskou neomezenou sílu, moc, vládce a dobro. Kromě draka poznáváme další mýtické postavy jako Gionga, Pána hor a Vládce vod, praotce Laca Longa Quana či se dozvídáme o příběhu zajíce nebo jak se tygrovi objevily pruhy na těle.

Velice přínosnou knihou byla kniha s názvem S vietnamskými dětmi na českých školách. Kolektiv autorů v čele s Jiřím Kocourkem shrnul základní informace o Vietnamu a její kultuře od historie přes česko-vietnamské vztahy až po různé aktivity pro děti.

Plk. doc. JUDr. Miroslav NĚMEC, Ph.D. zhodnotil situaci kriminality vietnamské komunity u nás. Představil organizace vietnamských zločineckých gangů a nejčastěji páchané trestné činy.

4. Obraz vietnamské komunity v České republice

4.1 Dějiny kontaktů

Rok 1989 je významným mezníkem v českých dějinách, a proto mnoho autorů píše o migraci před rokem 1989 a po roce 1989. V prvním období byla hlavním podnětem československé strany pomoc válkou zničenému Vietnamu. Na začátku přijížděli vietnamští příslušníci s vidinou získání kvalifikace a kvalitního vzdělání. S postupem času je následovali lidé za účelem zisku. Pro Československo se tyto lidé stali levnou pracovní silou a poté také nepostradatelnou pracovní silou. Po roce 1989 zde žili Vietnamci, kteří zůstali a přicházeli jejich příbuzní a ti, kteří slyšeli o naší republice. O tomto období se mluví jako o standardní ekonomické migraci.

Stanislav Brouček dělí období migrace na tři části – věk bilaterálních smluv, věk volnosti a věk cizineckého zákona. Ve věku bilaterálních smluv Československá republika deklarovala pomoc vietnamské straně, ovšem Vietnamci se na druhé straně pro nás stali nepostradatelnou pracovní silou. Ve věku volnosti v 90. letech vietnamští příslušníci dostali příležitost svobodně podnikat v naší zemi. Věk zákona je dán novým cizineckým zákonem a chápáním organizovat vietnamskou komunitu zevnitř.¹

4.1.1 První kontakty

První Vietnamci přijížděli do bývalého Československa ve 40. letech 20. století. Jednalo se o studenty, přičemž někteří z nich zde žijí dodnes. Mezi lety 1956 – 1959 pobývalo v dětském domě v Chrastavě na Liberecku 100 válečných sirotků. Děti bydlely spolu a ve školách byli přítomní tři vietnamští učitelé. Děti se pomalu začleňovaly do českého prostředí. Vietnamská strana se obávala ztráty vietnamské identity, a proto si přála návrat dětí do Vietnamu. Jen několika dětem bylo dovoleno zůstat a studovat. Některé zůstaly v České republice i do stáří.²

¹ BROUČEK, Stanislav. Aktuální problémy adaptace vietnamského etnika v ČR, str. 14.

² KOCOUREK, Jiří, et al. S vietnamskými dětmi na českých školách, str. 94.

4.1.2 Migrace do roku 1989

Československá vláda navázala oficiální diplomatické styky s Vietnamskou lidovou republikou 2. února 1950 jako čtvrtý stát po Číně, Sovětském svazu a Korejské lidově demokratické republice.

Od 50. let k nám přijížděli vietnamští občané na základě dvou dohod – Dohodě o kulturní spolupráci a Dohodě o vědeckotechnické spolupráci. Na základě Dohody o kulturní spolupráci u nás studovali ročně desítky vietnamských studentů, kteří měli specifický studijní program. Od 60. let v tehdejší Československu studovali obory technického a ekonomického směru, ale i obory na FAMU a DAMU (loutkoherectví). Studenti museli dodržovat určité zásady a omezení, přičemž byli pod přísným dohledem vietnamského velvyslanectví. Nesměli se důvěrně stýkat s opačným pohlavím, oblékat si západní šaty apod. Pokud porušili některou ze zásad či neplnili výborně studijní povinnosti, hrozilo jim posláním zpět do Vietnamu. V 50. a 60. letech k nám přijížděli každoročně kolem sta vietnamských studentů. V roce 1968 studovalo 400 Vietnamců v tehdejší Československu. Na základě Dohody o vědeckotechnické spolupráci k nám začali přijíždět vietnamští praktikanti, učni a dělníci. Působili v oblastech strojírenství, lehkého průmyslu a dopravy.³

V roce 1966 Vietnam poprvé uvažoval o poslání svých občanů do socialistických zemí Evropy za účelem získání kvalifikace. Vláda VDR⁴ zaslala 18. června 1966 dopis se žádostí o zaslání 2100 vietnamských občanů do Československa. Příjezdu vietnamských občanů předcházela tří měsíční jazyková příprava a také kontrola dvou českých lékařů vyslaných do Vietnamu a očkování proti parazitům. Očkování nebylo tak jednoduché, jak se zprvu zdálo, poněvadž paraziti byli neznámí pro evropské lékaře a nalezení léků nebylo snadné. Praktikanti přijížděli po turnusech ve vlacích zhruba po sto lidech. Cesta trvala 14 dnů. Po příjezdu do Československa byli rozvezeni do speciálních středisek, kde absolvovali tříměsíční intenzivní jazykovou přípravu a lékařskou prohlídku. Ze začátku pobytu se jídelníček podobal vietnamské stravě a postupem času se přizpůsoboval české kuchyni. Praktikanti dostali osobní věci, prádlo a obuv. Mohli si vybrat i střih a barvy oblečení. V tomto období se mluvílo o Vietnamcích jako o praktikantech, tj. byli vyučení a kvalifikovaní. Svou kvalifikaci si zvyšovali v Československu po dobu 3 až 5 let. První

3 MARTÍNKOVÁ, Šárka. Vietnamská komunita v Praze, str. 10.

4 VDR, obvykle označovaná jako Severní Vietnam, je zkratka Vietnamské demokratické republiky. Nezávislost byla vyhlášena 2. září 1945 a zanikla 2. července 1976.

transport⁵ se dostavil 29. června 1967 se 150 osobami, z toho bylo 26 žen. Problémy se vyskytovaly s ubytováním praktikantů a jejich rozmístěním dle požadavků kvalifikace.

Další důležitou dohodou byla Dohoda o hospodářské a jazykové spolupráci z roku 1974. Vietnamská demokratická republika požadovala zaškolit 10 až 12 tisíc vietnamských příslušníků. Pro československou stranu byl tento požadavek nereálný, a tak se obě strany dohodly na počtu 5 tisíc vietnamských příslušníků. Výběr příslušníků probíhal na základě výborných studijních či pracovních výsledků nebo na základě protekce. Cesta vlakem trvala dva týdny a přijížděli v několika turnusech. Po příjezdu se rozmístili do středisek, ve kterých se učili jazyk. Po zaškolení pracovali v zemi tři roky. Vietnamská strana vyžadovala, aby se zhruba 30 % učňů vrátili do Vietnamu kvůli nepostradatelnosti v klíčových oborech. Při této dohodě se vyjednávalo jednak mezi vládami, ale také mezi rezorty. Československá strana hradila veškeré náklady jako v předcházejících smlouvách.

Před sjednocením Vietnamu k nám přijížděli převážně občané ze Severního Vietnamu, kde byla u moci komunistická strana. Po sjednocení Severního a Jižního Vietnamu v roce 1975 se počet přijíždějících lidí z Jižního Vietnamu začal zvyšovat.

Už v roce 1975 se poprvé uvažovalo o Vietnamcích jako o dělnících. Československá strana poprvé iniciovala příjezd vietnamských občanů a československé podniky si stanovovaly požadavky, např. počet zaměstnanců. Strany podepsaly 27. listopadu 1980 Smlouvu o přátelství a spolupráci Československé socialistické republiky a VSR⁶. Oproti předcházejícím smlouvám přijelo 40 % nekvalifikovaných dělníků, zkrátila se doba výuky jazyka, což mělo za následek nízkou schopnost dorozumívat se česky. Na žádost vietnamské strany byl dělníkům strháván transfer, který odpovídal 15 % ze mzdy. Věk dělníků se pohyboval mezi 25 – 40 lety. Každý dělník obdržel 2400 Kčs na oblečení. Bylo jim umožněno vařit si v kuchyňkách na ubytovnách. Pobývali zde čtyři roky s možností prodloužení. Dalším rozdílem bylo, že vietnamští dělníci měli stejná pracovní práva a zdravotní pojištění jako českoslovenští pracovníci.

Nárůst Vietnamců přichází mezi lety 1979 – 1980 na základě Smlouvy o přátelství a spolupráci ČSSR a VSR. Počet Vietnamců v následujících třech letech 1980 – 1983 se odhaduje kolem 35000, z toho 2/3 z celkového počtu tvořili dělníci. V této době obě strany využívaly situace ve svůj prospěch. ČSSR umisťovala vietnamské pracovníky na pásové

5 Transportem nazývali vlnu, ve které přijížděli vietnamští příslušníci.

6 Celý název Vietnamu zní Vietnamská socialistická republika – VSR.

linky a na pomocné práce, které čeští zaměstnanci neradi vykonávali. Na druhé straně lidé z VSR nepřijížděli do naší země s vidinou zvýšení kvalifikace, ale zlepšení své ekonomické situace.⁷

Po mezivládní dohodě došlo k postupnému snižování počtu Vietnamců. Po roce 1985 žilo v Československu každoročně kolem 17000 Vietnamců. Nejčastěji byli rozmístěni v Praze a to v ubytovně Hotel Košík na Chodově a v ubytovně ČKD v Bohunicích. Postupem času byli Vietnamci více informováni o situaci v Československu a země se pro ně stávala ne tak dalekou a neznámou.⁸

Zjistit skutečné počty nebylo jednoduché, poněvadž do těchto statistik byli započítáváni jen pracující, nikoliv studenti. Vietnamci trávili víkendy a dovolené cestováním, navštěvováním přátel, sháněním a nakupováním zboží. Největší míru adaptace měli v rámci pracovních prostředků a sortimentu trhu. K usnadnění života v zemi přejmenovávali naše názvy a označovali je podle vlastních názvů, např. Tép: Teplice, Ót: Ostrava, Kohoutí náměstí: Staroměstské náměstí podle kohouta na orloji, Most lásky: Karlův most. Sami sebe označovali jako Viet Xú, což v překladu znamená Vietnamci v Československu. Někteří používají označení Viet Xú dodnes.⁹

4.1.3 Migrace po roce 1989

Listopad 1989 znamenal změnu nejenom pro Čechy a Slováky, ale také pro Vietnamce. Vietnamští studenti vysokých škol i přes důrazný zákaz vietnamské ambasády vydávali samizdatové noviny, aby vyburcovali své krajany ve Vietnamu k podobným změnám. Současně byli terčem rasistických nářeků a fyzických útoků. Někteří studenti a pracovníci přestali chodit do školy a práce.

V roce 1989 Československá republika ukončila veškeré politické a hospodářské styky s Vietnamem, v tomto kontextu odstupovala i od vzájemných smluv. Rok poté československá strana ustoupila od dohody, na základě které byli zaměstnáváni vietnamští pracovníci. Po vzniku ČSFR¹⁰ dle rozhodnutí vlády došlo k finanční kompenzaci na účet Ministerstva práce, válečných invalidů a sociálních věcí VSR a k hromadnému posílání

7 KOCOUREK, Jirí, et al. S vietnamskými dětmi na českých školách, str. 97.

8 MARTÍNKOVÁ, Šárka. Vietnamská komunita v Praze, str. 12.

9 MARTÍNKOVÁ, Šárka. Vietnamská komunita v Praze, str. 13.

10 CSFR je zkratka pro Československou federativní republiku.

vietnamských pracovníků domů.¹¹

V naší zemi tedy žili Vietnamci, kteří ustáli politickou situaci. Od 90. let se vraceli ti, kteří museli odejít z Československa kvůli vypovězení mezivládních dohod, přicházeli vietnamští občané ze zemí tehdejšího socialistického bloku¹², ale většina stále přicházela z Vietnamu. Kromě důvodů získání kvalitního vzdělání a zlepšení ekonomické situace se objevily nové důvody migrace jako následování rodinného příslušníka a pracovní příležitosti pro vlastní děti.¹³

Oproti migracím před rokem 1989 byl rozdíl v příjíždějících. Do roku 1989 jezdili lidé z privilegované společnosti. Od roku 1989 přicházeli i lidé z chudých provincií Vietnamu. Prvně si stavěli stánky na tržnicích a místech, kde mohli rozložit prodejní stolky. Ve Vietnamu je takový způsob obchodu běžný i méně nákladný. Nově přichozí Vietnamci se objevovali kolem lidí, kteří měli již zkušenosti s českým prostředím. Začaly vznikat první komunity, které se utvářely především ve velkých městech a v pohraničí. Spojujícím prvkem komunit se stává tržnice.

Podle samotných Vietnamců v letech 1990 - 1995 byly nejlepší podmínky pro podnikání, protože v této době dosahovali vysokých zisků. Největší prostory pro stánky v Praze se nacházely v Holešovické tržnici. Pokud Vietnamci viděli příležitost zisku, jeli obchodovat i mimo města, např. na poutě. Příliv Vietnamců způsobil velkou konkurenci, a proto se přesunuli do kamenných obchodů. Změna místa je možný důsledek adaptace vietnamských živnostníků v ČR. Vlastní převážně prodejny s potravinami, tabákem a lihovinami, ovocem a zeleninou, nehtová studia a občerstvení. Obchody jsou pověstné dlouhou otevírací dobou.¹⁴

Dělení vietnamské komunity je ovlivněno dobou příchodu do ČR a v závislosti na tom existují čtyři odlišné vrstvy. Na nejvyšším stupni hierarchie vietnamské komunity stojí starousedlíci, následuje je společenství porevolučních Vietnamců a děti druhé generace Vietnamců. Na nejspodnějším místě je nová vlna přicházející v roce 2000. V prvních dvou letech přijelo 20000 Vietnamců. Pro podniky v ČR se stali levnou pracovní silou na dělnické pozici. Vietnamci vycestovali za prací, aby zlepšili ekonomickou a současně i životní situaci ve Vietnamu. ČR pro ně stále představuje bohatý stát

11 MARTÍNKOVÁ , Šárka. Vietnamská komunita v Praze, str. 14.

12 Nejvíce Vietnamců přicházelo z východního Německa.

13 KOCOUREK , Jiří , et al.S vietnamskými dětmi na českých školách, str. 103.

14 MARTÍNKOVÁ , Šárka. Vietnamská komunita v Praze, str. 22

s neomezenými možnostmi. Z jejich pohledu se jedná o krátkodobý pobyt, který se velmi často mění na dlouhodobý pobyt. Náklady na cestu a zařizování přes zprostředkovatelské agentury většinou skončí zadlužením celé rodiny.

4.2 Atributy etnicity/identity

Etnikum je označení pro skupinu jedinců, kteří se liší od jiných skupin svou vlastní etnicitou. Etnicita představuje souhrn kulturních, rasových, teritoriálních, jazykových faktorů, dále historií, sebepojetím a vědomím společného původu. Druhými jsou vnímání odlišně. Někdy se používá etnikum ve smyslu národní menšiny, jejichž kultura se odlišuje od majoritní kultury. Etnikum není synonymem pro národ.¹⁵

4.2.1 Vietnam

Vietnam se nachází na východním pobřeží poloostrova Zadí Indie, v tzv. Indočíně. Na severu sousedí s Čínou, na západě s Laosem a Kambodžou a jižní a východní hranice omývá Jihočínské moře. Řeky hrají významnou roli pro Vietnam z důvodu pěstování rýže. Dvě klíčové řeky Vietnamu jsou Mekong a Rudá řeka.¹⁶

Vietnam je čtyřikrát větší než Česká republika, jeho rozloha činí okolo 331000 km². Vietnam patří k nejlidnatějším státům světa s 82,5 miliony obyvatel.¹⁷ Ho Či Minovo město, dříve nazývané Saigon, patří k největším a nejlidnatějším městům světa, nachází se v deltě řeky Mekong. Vietnamci se řídí heslem: „*Mít jednoho syna znamená mít děti, mít deset dcer znamená nemít nic.*“¹⁸ 3/4 Vietnamců žije ve vesnicích a 1/3 pobývá ve městech, což odráží i vysoké procento lidí žijících se zemědělstvím, tj. 70 %.

Války a zvraty ve vietnamské historii způsobily nestabilitu země a nízkou úroveň hospodářství. Po celé dvacáté století se země potýkala s nepřetržitými problémy a konflikty. Na začátku 20. století se Vietnam stal francouzskou kolonií. V období 2. světové války poskytovala Francie japonské armádě potraviny a suroviny z Indočíny.¹⁹

15 Multikultura.cz [online]. 2007 [cit. 2011-03-26]. Etnikum (etnická skupina) . Dostupné z WWW: <<http://www.multikultura.cz/multikulturni-vychova/vychozi-pojmy/etnikum/>>.

16 KOCOUREK , Jiří , et al.S vietnamskými dětmi na českých školách, str. 18.

17 [Http://www.vietnamembassy-czech.org](http://www.vietnamembassy-czech.org) [online]. 2010-03-25 [cit. 2011-03-19]. Map of Viet Nam . Dostupné z WWW: <<http://www.vietnamembassy-czech.org/en/nr070521170056/>>.

18 KOCOUREK , Jiří , et al.S vietnamskými dětmi na českých školách, str. 22

19 Indočína bylo označení pro tři francouzské kolonie v jihovýchodní Asii: Vietnam, Laos, Kambodža.

Na severu Vietnamu vypukl hladomor, který ovlivnil další vývoj země. Politická strana Viet Minh v čele s Ho Či Minem využila nepřehledné politické situace a v srpnu 1945 se Vietnam osvobodil od koloniální správy Francie. Francie se s tím nerada smířovala, a proto se vedly boje o nezávislost ještě mezi lety 1945 – 1954. Výsledkem byla prohra Francie a rozdělení Vietnamu podle 17. rovnoběžky na Severní a Jižní Vietnam. V jižním Vietnamu fungoval nekoloniální režim, jehož stoupenci byli Američané. Lid se ovšem bouřil a organizovaně povstal. V letech 1963 – 1973 se mluvilo o vietnamské válce. V roce 1975 válka skončila a země se sjednotila. Vietnam musel sjednotit obě části, které byly 20 let oddělené, každá měla odlišnou správu a ideologii. Obě měly společné to, že po válce byly zničené. Půda byla kontaminovaná škodlivými chemickými látkami, polovina porostu shořela nebo zanikla, nacházeli munice a miny, které ještě nevybuchly, celá ekonomika byla zničená a na lidech vše zanechalo fyzické a psychické stopy. Východisko našla nová Vietnamská socialistická republika v procesu obnovy země. Na konci 70. let se nový Vietnam dostal do konfliktů s Čínou a Kambodžou a tyto rozbroje spolky zdroje získané na nákup hnojiv a potravin. V roce 1980 zemi zasáhla série tajfunů a tím poničila velkou část úrody. Vietnamská ekonomika byla na dně. Rostla zadluženost země, inflace dosahovala 700 %.

V roce 1986 země podnikla rozsáhlé ekonomické reformy. Byly označovány jako doi moi neboli nový směr. Jejich cílem bylo vyřešení ekonomické krize a zvýšení životní úrovně. Byla zrušena zemědělská výrobní družstva, docházelo ke snížení státních zásahů do sféry obchodu a země se otevřela zahraničním investorům. Mezi lety 1990 – 2000 vietnamské hospodářství dosahovalo průměrného ročního růstu 7,6 %. ²⁰ Roku 2000 vzrostlo HDP o 6,78 % a pro rok 2011 se odhadoval růst HDP přes 7,5 %. ²¹

4.2.2 Náboženství

Pro svou polohu se Vietnam stal zemí s významnou kulturní historií, ale i zemí s bohatým kulturním a filozofickým životem. Vietnam byl nejvíce ovlivněn konfucianstvím, buddhismem a taoismem. Kromě těchto tří základních proudů byl člověk utvářen starými animistickými vírami, islámem, křesťanstvím, hinduismem a novými sektami, Cao Dai a

20 KOCOUREK, Jiří, et al. S vietnamskými dětmi na českých školách, str. 24.

21 Česko-vietnamská společnost - www.cvs-praha.cz [online]. 2010-01-18 [cit. 2011-03-19]. Fakta o Vietnamu. Dostupné z WWW: <<http://www.cvs-praha.cz/zpravy.php?rok=2011&clanek=004>>.

Hoa Hao.

Vietnamci věří a uctívají nadpřirozený život. Animistické víry předcházely starým asijským náboženstvím. Už staří Vietové si mysleli, že lidé, živočichové, rostliny, kameny a další přírodní živly mají duše. Vytvářeli si konkrétní podoby duchů a jevů v přírodě. O některých představách můžeme číst ve vietnamských legendách a pohádkách.²²

Pán hor a Vládce vod

První král dynastie Hung Vuong se rozhodl najít dceři My Nuong manžela. První nápadník byl okouzující, vtipný a mocný. V jeho obrovské říši byly na východ viděny rýžová pole a na západ vysoké hory. Pánovi hor se říkalo Son Tinh. Druhý nápadník byl stejně dobrý jako první. Dokázal ovládat déšť i vítr. Vládce hor se jmenoval Thuy Tinh. Král nevěděl kterému mladíkovi dát ruku My Nuong, a tak určil dary, které měli nápadníci přinést. Měli přinést sto podnosů lepkavé rýže, slona s devíti kly, kohouta s devíti ostruhami, dvě stě novoročních koláčů a koně s devíti hřívami. Son Tinh přinesl dary první a získal princeznu za ženu. Druhý nápadník se opozdil, ale princeznu již nezastihl. Rozhněval se. Jeho hněv způsobil, že voda stoupala, neustále pršelo, vítr strašlivě foukal, lidé se báli. Pán hor se vydal do souboje s Vládce vod, protože litoval nevinné lidi. Obě strany spolu stále bojovaly, několik měsíců bez přestání pršelo. Thuy Tinh byl unavený a zastavil boj. Vody klesly, vítr se uklidnil a lidem spadl kámen ze srdce. Thuy Tinh nikdy nepřestal žárlit. Rok co rok bojuje s Pánem hor o získání princezny. V tomto období se střídá období dešťů a období sucha, které představuje věčný souboj Vládce hor a Pána hor.²³

Vietnamci uctívají své předky, a proto je kult předků součástí každé vietnamské rodiny. Duše zemřelého může rodině škodit i pomáhat. Podílí se na rozhodování v nejdůležitějších rodinných otázkách. Každá duše má určité potřeby a zájmy a my bychom je měli uskutečňovat. Nejvýznamnějším místem v každém vietnamském domě je oltář předků. Na oltáři nalezneme misku s pískem, kamínky nebo popel z borovic, do které se umístí vonné tyčinky, ovoce, fotografie pozůstalého či další předměty, které měl rád. Při modlitbě otec nebo nejstarší mužský člen zapálí vonné tyčinky a mávnutím ruky je zhasnou. Pokud by sfoukly svíčky ústy, bylo by to považováno za projev neúcty.²⁴

22 IČO , Ján. Náboženství ve Vietnamu, str. 8.

23 MÜLLEROVÁ , Petra . Dračí král : Vietnamské pohádky, str. 31- 33.

24 IČO , Ján. Náboženství ve Vietnamu, str. 10.

Duchové jsou rozděleni do první, druhé a třetí kategorie. Do první kategorie řadili duchy, kteří vykonali zázračné skutky a významné historické činy. Sem patřil Jižní císař Ly Nam De, sestry Trung Trac a Trung Nhi (dvě paní Trung), duch hory Tan Vien z vietnamské legendy o souboji ducha hor s duchem vod nebo zázračný chlapec Giong a mnoho dalších. Ve druhé kategorii byli významní duchové pro danou vietnamskou vesnici, ale jejich skutky nebyly přesně známy. Ve třetí kategorii bychom našli duchy, jejichž činy nebyly dostatečně ověřitelné.²⁵

Buddha, vlastním jménem Siddhárta Gautama, byl synem indického krále v 5. a 6. st. př. n. l. Siddhárta opustil palác, aby našel odpovědi na nejdůležitější otázky života. Na konci putování se rozhodl zůstat a pomáhat lidem. Cestoval, diskutoval s učenici, kázal lidem novou víru vyvinutou z původních hinduistických teorií doplněnou o požadavky a nová východiska. Celý život buddhisty je utrpením a strádáním. Aby dokázali nalézt cestu z trápení a dosáhli nirvány, dodržují tzv. Čtyři vznešené pravdy a tzv. Ušlechtilou osmidílnou otázku. Buddhisté si váží bóddhisatvů, kteří se dostali do buddhistického ráje, ale rozhodli se zůstat a pomáhat lidem vyrovnat se s utrpením. Vietnamský i čínský buddhismus náleží k tzv. učení Velké cesty neboli Velkého vozu (mahájána). Jednotlivé teorie a praxe se odlišují klášter od kláštera.²⁶

Předpokládá se, že buddhismus se rozšířil do Vietnamu z Číny. Buddhističtí misionáři ho přinesli po Hedvábné cestě ze severní Indie, tzv. severní cestou. Buddhismus se do Vietnamu šířil i jižní, námořní cestou kolem pobřeží Bengálského zálivu a Andamanského moře přes Malajský poloostrov a Sinajský záliv do Vietnamu a Číny.²⁷

Ze severu na jih se kromě buddhismu rozšířily myšlenky Konfucia. Čínský myslitel žil v letech 551 až 479 př. n. l. Konfucianství nemůžeme zařadit mezi náboženství, jedná se spíše o univerzální učení o praktickém životě a principech fungování ve společnosti. Nauka dala základy řadě tradic a společenským zvykům. Lidi naučilo uctivému a zdvořilému chování. Dodnes existují přísné hierarchie – panovník a poddaný, otec a syn, muž a žena, starší a mladší bratr a mezi přáteli. Všechny vazby kromě vazby mezi přáteli jsou vztahy nadřazeného a podřízeného. Mezi přáteli jde o rovnocennou vazbu. K základním spisům patří Pět kanonických knih neboli Pět klasiků (Kniha proměn, Kniha dokumentů, Kniha písní, Kniha obřadů a Letopisy jara a podzimu) a Čtyři posvátné knihy

25 VASILJEV, Ivo. Za dědictvím starých Vietů, str. 138.

26 Ve vietnamštině se klášter i pagoda značí chua úna.

27 IČO, Ján. Náboženství ve Vietnamu, str. 13.

(Hovory Konfuciovy, Velké učení čili Škola pro dospělé, Umění o středu a Menicius). V Knize proměn se píše o základních principech jin a jang. Princip jang představuje mužský princip, světlo, život, aktivitu. Na druhé straně stojí princip jin a ženský princip, tma, smrt, pasivita. Princip jin a jang stojí ve vzájemné opozici, což znamená, že jedno by nemohlo existovat bez druhého.

Konfucianští učenci postavili Chrám literatury v Hanoji a Národní akademii, ve kterých vzdělávali děti ze šlechtických rodin, později bohatých rodin. Konfucianští učenci studovali za účelem, aby se zdokonalovali ve vztazích s lidmi a dokázali je ovládat.²⁸

Čínský původ má i taoismus. Za zakladatele je považovaný Lao-C', současník Konfucia. Pod slovem tao si představme přirozený řád přírody, cestu či prapodstatu všech věcí. Symbolem je zobrazován spojením principů jin a jang v dynamickém kruhu. Taoismus je i dnes součástí obyčejného života lidí. Lidé si nechávají stanovovat datum sňatku, vybírají správné místo pro rodinný dům, stanovují si správné a špatné dny apod. Nejvyšším bohem je Nefritový císař (Nebeský císař). Mnoho bohů a mytizovaných postav se stalo součástí vietnamských kultů. Taoismus představuje harmonii, mystické a tajemné kultury, východisko smrtelného i nesmrtelného života.²⁹

Ve Vietnamu vznikly sekty jako odnože buddhismu. Sekta Hoa Hao bývá někdy označována jako neobuddhismus. Lidé se mají očistit od buddhismu. Nezáleží, zda navštěvují chrám, ale měli by se zaměřit na každodenní život. Sekta Cao Dai se snaží spojit všechna hlavní náboženství a vytvořit všeobecnou víru. Jejich příznivci nejí maso, zachovávají celibát a dodržují přísné zákazy jako zákaz lhaní, zákaz zabíjení, zákaz krást atd.³⁰

S evropskými misionáři se v 16. století do Vietnamu dostalo křesťanství. Po sjednocení Vietnamu v roce 1976 byli křesťané v nepřízni vlády. Byli obviněni ze spolupráce se západními mocnostmi a byl jim odebrán majetek. Po několika letech se postoj vlády změnil, dokonce jim byla navracena zabavená část majetku a také se pokoušejí v poslední době o styk s Vatikánem.³¹

V 7. st. Arabové připluli na vietnamské pobřeží a přinesli do země islám.

28 VASILJEV , Ivo. Za dědictvím starých Vietů, str. 138.

29 VASILJEV , Ivo. Za dědictvím starých Vietů, str. 140.

30 IČO , Ján. Náboženství ve Vietnamu, str. 24.

31 IČO , Ján. Náboženství ve Vietnamu, str. 28.

Vietnamští muslimové vyznávají volnější formu islámu. Nemusí podnikat pouť do Mekky, modlit se pětkrát denně a další pokyny. Islám není tak rozšířený v celém Vietnamu, nalezneme ho převážně na jihu země u čamského národa.³²

Vietnamce v běžném životě spojuje Tam giáo neboli „Tři cesty“ - konfuciánství, taoismus a buddhismus. Lidé uznávají všechny víry a učení, splývají v sobě, striktně je neoddělují. V době křesťanských svátků chodí do kostelů, o buddhistických svátcích navštěvují kláštery a chrámy. Zvaní duchů zemřelých, zapalování vonných tyčinek a další obřady chápou jako ztotožnění se s vietnamskou kulturou než s náboženskou identitou.³³

4.2.3 Svátky a oslavy

Vietnamské svátky a zvyky jsou ovlivňovány třemi cestami a dalšími náboženstvími a naukami jako hinduismus, křesťanství, islám a politické nauky. Vietnamci věří v nadpřirozený život, vycházející ze starého animismu. Proto často slýcháme, že Vietnamci jsou pověřiví a striktně dodržují nejrůznější praktiky. Většinu věcí a událostí odvozují od vietnamského lunárního kalendáře.

Vietnamský lunární kalendář

Začátek Lunárního Nového roku se vždy slaví mezi 21. lednem a 20. únorem. Záleží, kdy je v tomto období měsíc v novu. Vietnamský kalendář se liší jednou hodinou od čínského kalendáře, což znamená, že na jedno datum nemusí připadnout stejný den v Číně a současně ve Vietnamu.

Roky se označují názvem jednoho z dvanácti zvířat zvěrokruhu: 1. Krysa, 2. Býk, 3. Tygr, 4. Kočka, 5. Drak, 6. Had, 7. Kůň, 8. Koza, 9. Opice, 10. Kohout, 11. Pes, 12. Prase. Ve vietnamském kalendáři nahradil rok Zajíce rok Kočky. K názvu zvířete se připojuje jeden z pěti prvků (Voda, Oheň, Země, Kov, Dřevo).

Vietnamský lunární kalendář je důležitý jednak měřením času, ale i pro každodenní život Vietnamce. Pomocí kalendáře si lidé vykládají osud, určují se vhodné dny na cestu, na svatbu, otevření obchodu apod. Svátky jsou ve vietnamském kalendáři rozmístěny rovnoměrně, aby lidé měli čas na odpočinek a uctívání významných božstev.³⁴

32 IČO, Ján. Náboženství ve Vietnamu, str. 29.

33 IČO, Ján. Náboženství ve Vietnamu, str. 31.

34 KOCOUREK, Jiří, et al. S vietnamskými dětmi na českých školách, str. 58.

Tet Nguyen Dan

Největším svátkem je Tet Nguyen Dan, Lunární Nový rok. Zkráceně je označován jako Tet. S příchodem Lunárního Nového roku si lidé přidávají rok navíc. Pokud se dítě narodí před půlnocí Nového roku, oslaví druhé narozeniny. Jeden rok je počítaný v lůně matky.

Před oslavami Tetu si lidé zdobí květinami domy, obchody, kanceláře. Novoročním stromkem se stala kvetoucí broskvoň či kumkvatový stromek ozdobený (obalený) plody. Na jihu země převažuje rozkvetlá meruňka. Broskev představuje dlouhověkost, nesmrtelnost a obranu proti zlým duchům. Načervenalá barva znamená štěstí, krev, oheň a slunce. Kumkvatové stromy jsou symbolem pokračování života a střídání generací.³⁵

Každý si přeje do Nového roku vstoupit očištěn a co nejlépe. Ve Vietnamu existuje stejné přísloví jako v ČR „Jak na Nový rok, tak po celý rok.“. Lidé si uklízejí své domy, chodí se ostříhat ke kadeřníkovi, vyhazují zbytečné věci. Obchodníci symbolicky otevírají obchody, učenci skládají první verše plné optimismu, míru a štěstí. Žáci obdarovávají učitele, pacienti dávají dárky lékařům. Rodiny si vybírají prvního hosta do domu, protože osud rodiny je ovlivněn osudem prvního hosta. Po celý den se navštěvují příbuzní, chodí se do pagod, na trh a sleduje se ohňostroj.

Na Nový rok se schází celá rodina. Lidé, kteří odjeli za prací do zahraničí nebo za studiem, se vrací zpět domů. Společně pohostí duše zemřelých příbuzných, obětují jim různé předměty, modlí se k nim a zvou je k jídlu. Zvláštní pozornosti k pohoštění duší svých předků jsou na Nový rok, při výročí smrti člena rodiny a při slavnostních příležitostech (svatba, pohřeb, narození dítěte).

Vietnamci mají Nový rok spojený s novoročním bochánkem, jehož hlavní ingrediencí je lepkavá rýže. Je plněný fazolemi, tučným vepřovým masem a nalezneme ho ve velkých zelených listech, vše je potom převázáno tenkými bambusovými vlákny. Slaný bochník je veliký zhruba dvacet krát dvacet centimetrů. Výroba pokrmu je náročná na čas i na přípravu. Vaří se v hrncích více než 10 hodin. Dříve si rodiny u přípravy pokrmu vyprávěly legendy a pohádky.³⁶

Kromě Lunárního Nového roku oslavují další jarní svátky, dušičky a svátek dětí. Sejde se celá rodina, přichystají se tradiční pokrmy a vzpomínají na dávné tradice. Uctívají

35 PECHOVÁ, Eva . Vietnamský lunární nový rok, str. 12.

36 PECHOVÁ, Eva . Vietnamský lunární nový rok, str. 23.

se duše zemřelých příbuzných, nadpřirozené bytosti a síly.

Podle buddhistické víry se duše zemřelých vrací na zem 7. dne 7. lunárního měsíce. Rodina uvaří oblíbené pokrmy zemřelého a obětuje mu papírové předměty, které zemřelí potřebují. O tomto svátku mohou pomoci vysvobodit duše předků, kteří zemřeli nepatřičnou smrtí jako utonutím či sebevraždou nebo nezanechali mužského potomka, který by se staral o rodinný oltář. Duchovi se z jídla obětují sladké brambory, kukuřice, maniok, koláčky a vývar z rýže. Tento svátek bychom mohli přiřadit k našemu svátku dušiček.

15. den 8. lunárního měsíce oslavují svátek středu podzimu, dnes známý jako den dětí. Děti se oblečou do veselých šatů, jdou do města a přitom jí sladko-slané rýžové koláčky. Koláčky jsou plněné masem a ovocem, které symbolizuje dobrou úrodu a její dostatek. Děti dostávají dárky jako ovoce, papírové hračky, lampiony atd.³⁷

Posledním svátkem v roce je svátek ducha rodinného krbu. Každá rodina má svého ducha, který 23. dne posledního měsíce lunárního kalendáře navštíví Nefritového císaře se zprávou o rodinných činech. Rodina věnuje obětiny duchovi rodinnému krbu, modlí se k němu a prosí ho o dobrou zprávu. Nefritový císař dopřeje rodině dostatek jídla a radosti při pozitivní zprávě. Pokud je oznámení nepříznivé, rodina bude trpět nemocemi, bídou a špatnými vztahy se sousedy.

Vedle narozenin nebývá zvykem slavit jmeniny. Výjimečným svátkem pro Vietnamce je výročí úmrtí rodičů, popřípadě prarodičů. Vietnamci uctívají kult předků, což znamená ctít zemřelého rodinného příslušníka, dávné zakladatele obce a legendární předky národa. Kult předků byl ovlivněn buddhismem, konfucianismem a taoismem. Udržuje vztah dětí k rodičům i mimo smrtelný život. Uctívají se zemřelí příbuzní až do 4. generace. V každé rodině nalezneme oltář předků.³⁸

Oltář může být vybaven bohatě i chudě, záleží na majetnosti rodiny. Důraz je kladen na celkovou symetrii výzdoby. Oltář je tvořen červeně lakovanou nebo pozlacenou deskou, na které stojí tabulky s nápisy jmen a titulů a fotografie zesnulého. Vpředu oltáře jsou rituální předměty. Důležitým předmětem je porcelánová nádoba plněná popelem, který symbolizuje mrtvé předky. Do nádoby se zapichují vonné tyčinky. Dále na oltáři nalezneme 2 vysoké svícny nebo olejové lampy, vázy na květiny, nádoby s obětinami

37 KOCOUREK, Jiří, et al. S vietnamskými dětmi na českých školách, str. 62.

38 IČO, Ján. Náboženství ve Vietnamu, str. 10.

jako miska s rýží, miska s arekovými oříšky, skleničku pálenky a čisté vody.³⁹

Duchové zemřelého pomáhají rozhodovat v zásadních rodinných otázkách. Členové rodiny se k nim modlí, oslavují je a prosí o ochranu při důležitých životních situacích (narození, svatba, nástup do školy, smrt).

Ceremonie se dělí na dvě části – oběť oznamovací a oběť díky. V první části otec nebo nejstarší syn zapálí vonné tyčinky, poté se čtyřikrát pokloní a třikrát skloní hlavu. Až shoří první vonné tyčinky, následuje oběť díky. Pálí se symbolické papírové předměty a odkládají se obětiny. Obětiny se potom stanou součástí hostiny. Ženy připravují slavnostní jídla. Rodina zve příbuzné a přátele na večeři. Hosté přinesou symbolické dary (ovoce, květiny, alkohol, sladkosti).⁴⁰

4.2.4 Jazyk

Vietnamština je stará několik tisíc let. Po dva tisíce let čínská kultura a jazyk ovlivňovaly vietnamskou kulturu. Až do 19. století psali klasickou čínštinou, přičemž používali čínské znaky. Dnes tyto znaky Vietnamci neumí přečíst. V 11. století básníci tvořili v národním jazyce zapisovaným do 19. století složitým systémem. Zkombinovali čínské a jižní znaky. Jižní znaky byly odvozeny od čínských znaků, dokonce tak i vypadaly, ale samotní Vietnamci jim nerozuměli. Čínština obohatila jejich slovní zásobu. Vietnamština patří do jazyků s nejbohatší slovní zásobou. Neexistuje v ní moc slov převzatých z evropských jazyků, dokonce ani ne z řečtiny, latiny, francouzštiny, angličtiny. Pokud jsou některá slova přejatá ani je nepoznáme, protože byla změněna jejich gramatická a fonetická stránka. Vývoji moderních technologií se neubránila ani vietnamština, a proto v ní nalezneme slova jako email.

Vietnamština se píše latinkou. Přinesli ji katoličtí misionáři v polovině 16. století. Přeložili bibli a přepsali všechny jazyky do latinky. Teprve za francouzské koloniální nadvlády se rozšířila. V druhé polovině 19. století francouzští kolonizátoři zavedli latinku v jihovietnamských provinciích v deltě řeky Mekong. Latinka se stala oficiálním písmem a úředním jazykem byla francouzština. Dnes vietnamštinou mluví více než 85 milionů lidí.⁴¹

39 KOCOUREK, Jiří, et al. S vietnamskými dětmi na českých školách, str. 64.

40 KOCOUREK, Jiří, et al. S vietnamskými dětmi na českých školách, str. 62

41 KOMERS, Petr; SLEZÁKOVÁ, Jitka. Čeští Vietnamci mezi dvěma jazyky: Vliv češtiny na vietnamštinu a vietnamštinu na češtinu. Vesmír. 2010, č. 4, str. 250.

Někteří autoři označují vietnamštinu ve vztahu k češtině jako jazyk na protipólu.⁴² Český jazyk se řadí mezi flektivní jazyky, přičemž jejich typickým rysem je časování, skloňování, složitá gramatika, mnohoslabičná slova a relativní volnost slovosledu. Na druhé straně vietnamština je řazena k analytickým (izolačním) jazykům. Vietnamská vnitřní skladba je podobná čínské, stejně jako vztah mezi češtinou a řečtinou. Přitom Vietnavec a Číňan si navzájem nerozumí. Slova ve vietnamském jazyce se neskloňují, nečasují ani dále jinak neproměňují. Zachovávají si stejný tvar. Podle tvaru slova nemůžeme rozeznat slovní druh. Gramatické výrazy se vyjadřují pevným slovosledem (podmět – přísudek – přímý předmět) nebo používáním pomocných slov či částic. Vietnamština má šest různých tónů, které rozlišují slovní význam jako v českém jazyce dlouhé a krátké samohlásky. Tóny bývají označovány diakritickými znaménky. Výslovnost je pro nás velice obtížná.

Komplikované i pro samotné mluvčí vietnamštiny je oslovování. V běžné konverzaci nepoužívají osobní zájmena. Výjimku tvoří malé děti a velmi dobří přátelé. Jinak je používání osobních zájmen považováno za velice urážlivé. Podstatná jména označující příbuzenské vztahy nahrazují osobní zájmena. Jedná se o slova starší bratr (anh), starší sestra (chi), mladší sestra, mladší bratr apod. Slova mohou označovat jednak příbuzné, ale také nepříbuzné v dané věkové kategorii. Při úředním styku se používá slova dědeček a babička, která znamenají v této situaci pan a paní. Děti nesmí tykat rodičům a rodiče netykají dětem.⁴³

Jazyk je jedním z atributů života, poněvadž je prostředníkem znalostí ze všech ostatních objektů. Jazykové dovednosti jsou jedním ze základů pro začleňování do společnosti. Čím méně ovládají český jazyk, tím více jsou odkázáni na zprostředkovatele. V 50. letech k nám přijeli první Vietnamci, jednalo se o malé skupiny studentů. Před příjezdem absolvovali roční jazykový kurz v Hanoji a po příjezdu pokračovali v jazykové přípravě v ČR po dobu jednoho roku, to bylo systematizováno až do roku 1974. Do roku 1989 se všichni učili češtinu a ovládali ji, ovšem existovali rozdíly ve znalostech jazyka mezi samotnými Vietnamci. Studenti ovládali jazyk lépe než dělníci. Druhá vlna se neučila jazyk, stačilo jim používat jen základné fráze spojené s prodejem. Předtím neabsolvovali žádnou jazykovou přípravu. Za peníze za ně vše zařídili zprostředkovatelé. Jejich děti hlídaly české chůvy nebo chodily do českých školek a škol.

42 VASILJEV, Ivo. Vietnamština - jazyk na protipólu, str. 7.

43 KOCOUREK, Jiří, et al. S vietnamskými dětmi na českých školách, str. 48.

Osvojily si český jazyk jako druhý jazyk, někdy i jako jazyk hlavní. Ve školním roce 2007/2008 navštěvovalo české školy více než 5500 vietnamských dětí. Třetí vlna bývala označována Vietnamci přijíždějící po roce 2000. Dnes tvoří 1/3 všech Vietnamců v ČR. Ve Vietnamu měli možnost naučit se češtinu, ale jejich motivace byla malá a nevyužívali ji. Chtěli si vydělat a vrátit se do Vietnamu, ovšem jejich pobyt se prodloužil. Největší problémy v osvojování češtiny pro Vietnamce jsou problémy s výslovností a gramatikou.⁴⁴

Vietnamská kuchyně

Vietnamská kuchyně byla ovlivněna kuchyní archaickou indickou a čínskou. Pestrost a zdravost vietnamské kuchyně představují ingredience od sójy, manioku, hub až po banány, batáty a mnoho dalších surovin. Většinu lidí se na prvním místě vybaví rýže. Rýže se upravuje do několika podob, např. kaše s kořením, masem a zeleninou, rýžové placky, nudle do polévky, rýžový papír, pivo a vodka.

Existuje několik pověstí o rýži. Dle jedné pověsti předchůdci dnešních Vietnamců neprokazovali úctu bohům, a proto je bohové potrestali. Hodili kamením, které se roztříštilo na malé kousky. Vznikla rýže, o kterou se museli usilovně starat. Podle legendy o bohu rýže lidé na zemi trpěli hladem. V jedné zemi žil mladý pár. Žena umírala hladem, a proto se manžel rozhodl vydat na cestu se svou ženou a nalézt něco k jídlu. Vyčerpaní ochutnali na cestě velká žlutá zrna. Byla chutná a sytá. Ihned se cítili plni energie. Vrátili se domů i se zrnem pro ostatní. Od té chvíle měli lidé dostatek jídla. Naučili se sázet zrna a poté se o ně nemuseli starat. Zrna přišly samy, pokud měli uklizený dům. Jedna stařena neměla číslo a vyhnala zrno koštětem ven. To se rozdělilo na tisíce kousků a přestalo samo chodit do domů. Od této chvíle si lidé museli pěstovat rýži a zalévat sami, rodila se ovšem jen malá zrníčka a rostliny uvadaly. Nefritový císař se nemohl dívat na přicházející hlad, a tak seslal lidem na pomoc starce Lua, boha rýže. Luo je naučil budovat rýžoviště a starat se o ně správným způsobem.⁴⁵

Ke známým vietnamským pokrmům patří hovězí vývar s nudlemi, smažené závitky s mletým masem a zeleninovou směsí a houbami, průhledné rýžové nudle a rybí omáčka. Mezi nepopulární potraviny patřily mléčné výrobky. Dnes se situace změnila a běžně je

44 KOMERS, Petr ; SLEZÁKOVÁ, Jitka . Čeští Vietnamci mezi dvěma jazyky : Vliv češtiny na vietnamštinu a vietnamštiny na češtinu. Vesmír. 2010, č. 4, s. 251.

45 MÜLLEROVÁ , Petra . Dračí král : Vietnamské pohádky, str. 23.

konzumují.

Vietnamci nesedí na židlích u stolu, ale jí v tureckém sedu nebo na patách rohože (polštáře). Češi si před jídlem popřejí dobrou chuť, u Vietnamců se zvou ostatní k jídlu. Uprostřed stolu jsou misky a mísy se lžicí nebo naběračkou. Přinesou se různé druhy jídel a velká mísa rýže. Nejmladší, žena nebo člověk nejbližší k míse s rýží ji nabírá dalším strávníkům. Další porci už si nabírají sami. Jí se jídelními hůlkami. Pokud je už člověk sytý, nechá v misce trochu jídla. Po jídle se pije zelený čaj nebo voda. Teprve po všem se mohou dle vietnamského zvyku najíst hostitelé a kuchařky. Při slavnostních příležitostech se nejprve jídlo podává na oltář předků, aby se také duše zemřelých těšily z rodinného blahobytu. Potom si ostatní přisednou ke kulatému stolu a pustí se do jídla. Při jídle se probírají důležité i nedůležité otázky.⁴⁶

4.3 Každodenní život

Vietnamská menšina je třetí nejpočetnější skupinou cizinců po Ukrajincích a Slovácích v České republice. Podle Českého statistického úřadu pobývalo na území ČR k 31. 12. 2010 celkem 60301 osob⁴⁷, z toho 36634 Vietnamců zde pobývalo na základě trvalého pobytu.⁴⁸ Počet nelegálních migrantů se odhaduje kolem 10 až 15 tisíc. Vietnamští občané jsou legislativně považováni za cizince. Mají povinnosti, ale žádná práva. Nejvíce Vietnamců žije v kraji Karlovarském, následuje ho Ústecký kraj a potom Praha. Vietnamci se na rozdíl od jiných menšin usazují v pohraničí.

Nejvýznamnější postavení ve vietnamské komunitě se těší majitelé tržnic, lidé s inteligencí, politickým a kulturním přehledem. Vietnamci, kteří měli zkušenosti s životem v naší zemi před rokem 1989, se stali vůdčími osobnostmi společenského a podnikatelského života.⁴⁹

Tržnice jsou světem ve světě. Nalezneme v nich veškeré potřebné obchody od kadeřnictví přes restaurace až po buddhistické svatyně. Vietnamské komunity organizují

46 MARTÍNKOVÁ, Šárka. Vietnamská komunita v Praze, str. 28.

47 Český statistický úřad [online]. 2007-10-05 [cit. 2011-03-22]. Počet cizinců v ČR | ČSÚ. Dostupné z WWW: <http://notes2.czso.cz/csu/cizinci.nsf/tabulky/ciz_pocet_cizincu-001>.

48 Český statistický úřad ČSÚ [online]. 2010-04-01 [cit. 2011-03-22]. Nabývání státního občanství ČR - datové údaje. Dostupné z WWW: <http://notes2.czso.cz/csu/cizinci.nsf/datove_udaje/ciz_nabyvani_obcanstvi>.

49 BROUČEK, Stanislav. Aktuální problémy adaptace vietnamského etnika v ČR, str. 19

sportovní a kulturní akce, např. fotbalové a tenisové turnaje, tábory pro děti. Vietnamské tržnice nalezneme v Brně, Chebu, Ostravě, Praze a dalších větších městech. Nejznámější tržnicí je Sapa v Praze a HKH v Malešicích.⁵⁰

Většina Vietnamců podniká na základě živnostenského oprávnění. V ČR nejčastěji prodávají levný textil, obuv a elektronické zboží, provozují obchody s potravinami, ovocem a zeleninou, tabákem a lihovinami a večerky. Nově se věnují nehtovým studiům (nail salony), čistírnám, masážním salonům a občerstvením. Pronikají i do stavebního průmyslu se zaměřením na vietnamskou menšinu. Pracovitost a levná pracovní síla jsou důvody pro zaměstnávání u stavebních podniků. Obchody Sportisimo, Art Home či asijský maloobchod Panda vlastní vietnamští majitelé. Vietnamci mají dlouhou pracovní dobu, často pracují i o víkendech, a proto nemají čas na děti, odpočinek a dovolenou.⁵¹

4.3.1 Důvody migrace

Vietnamci vyjíždějí ze země z několika důvodů. Největší příčinou je ekonomická situace rodiny, popř. země. Ve Vietnamu je vysoká míra nezaměstnanosti. Země se doposud vzpomíná z francouzské nadvlády a americko-vietnamské války. Rodiny vysílají nejčastěji muže do cizí země. Muži posílají rodině do Vietnamu vydělané peníze. S odchodem syna do zahraničí stoupá i status rodiny.

Vláda již od 70. let podporovala vývoz pracovní síly do zemí východního bloku. Pro komunistickou stranu byl vývoz vietnamských praktikantů, učňů a dělníků ekonomicky výhodný. Tímto způsobem řešily otázku nezaměstnanosti a získání kvalifikace. Od 90. let země vyvází vietnamské příslušníky do zemí jihovýchodní Asie.

Důvodem migrace je i odchod za příbuznými. Nejprve odejde muž, který vytvoří zázemí pro rodinu. Poté ho následuje manželka, děti a další příbuzní. O odchodu do zahraničí rozhoduje celá rodina, nikoliv jednatel.

Vietnamci odcházejí studovat do České republiky, která poskytuje 4 – 6 vládních stipendií. K dalším příčinám migrace řadíme situace, kdy se děti dostanou do problémů a bohatí rodiče je pošlou na studijní pobyt do zahraničí.⁵²

50 MARTÍNKOVÁ, Šárka. Vietnamská komunita v Praze, str. 17.

51 MARTÍNKOVÁ, Šárka. Vietnamská komunita v Praze, str. 18.

52 PECHOVÁ, Eva. Migrace z Vietnamu do České republiky v kontextu problematiky obchodu s lidmi a vykořisťování, str. 22.

4.3.2 Organizace a spolky

Vietnamská komunita je považovaná za uzavřenou skupinu. Vysvětlením tvrzení mohou být ekonomické důvody pobytu, jazykové překážky, kulturní rozdílnosti, vzájemná sociální provázanost a hierarchie komunity.

Zastupitelský úřad v Praze má největší politický vliv a zároveň koordinuje činnost organizací a spolků. Jednou z nejvýznamnějších organizací je Svaz Vietnamců v ČR, který vznikl v roce 1999. Organizuje starousedlíky a úspěšné podnikatele. Cílem organizace je pomáhat řešit problémy celé komunity. Při slavnostních událostech pořádají oslavy národních svátků (Lunární Nový rok), akce pro děti (dětský den) a sportovní činnosti (tenisové turnaje). Od roku 2000 pořádají fotbalový turnaj pro Vietnamce z celé České republiky. Svaz organizuje mezi podnikateli veřejné sbírky na pomoc vietnamským občanům v ČR a ve Vietnamu.

V roce 1992 vznikla organizace s názvem Svaz vietnamských podnikatelů, která podporuje ekonomické činnosti vietnamských podnikatelských subjektů v ČR. Svaz vietnamských podnikatelů zastřešuje úspěšné vietnamské podnikatele a společnosti. Komunikuje s městskými úřady, nevládními majoritními sdruženími a médií jménem komunity.

Komerční charakter má i Asociace zprostředkovatelských agentur, jež vznikla v roce 2008. Zprostředkovatelské agentury pomáhají za určitý finanční obnos s překladatelskými, právními a dalšími službami (návštěvy u lékaře).⁵³

Česko-vietnamská společnost se prezentuje jako nejstarší a největší celostátní organizace přátel s VSR. Cíly společnosti jsou udržovat přátelské vztahy s Vietnamem a rozvíjet styky a informace mezi zeměmi. Podporuje vztahy mezi ČR a Vietnamem v rámci hospodářství, vědy a techniky, kultury a umění, turistiky a osobních kontaktů. Společnost se snaží aktivně pomáhat jednotlivcům začlenit se do naší společnosti. Pořádají celostátní turnaje Vietnamců v kopané a celostátní turnaje v tenise. Organizace ve spolupráci s Czech Viet vydává časopis a české knihy ve vietnamštině. Předsedou Česko-vietnamské společnosti je Marcel Winter, který je velmi úspěšný a vážený ve Vietnamu.⁵⁴

V ČR existují i náboženské skupiny, týkají se svazu buddhistů, vietnamských

53 MARTÍNKOVÁ, Šárka. Vietnamská komunita v Praze, str. 27.

54 Česko-vietnamská společnost - www.cvs-praha.cz [online]. <http://www.cvs-praha.cz/stanovy.php> [cit. 2011-03-19]. Stanovy . Dostupné z WWW: <2009-04-16>.

katolíků nebo evangelíků. V Praze nalezneme dvě buddhistické svatyně. Jedna stojí v Sapě a druhá je v soukromých rukou v Praze Běchovicích. Existuje i Spolek vietnamských žen.

Už před rokem 1989 bychom našli organizaci Svaz vietnamských studentů a mládeže. Dříve bylo členství povinné pro všechny vietnamské studenty v bývalém Československu, dnes je členství dobrovolné. V roce 1996 byl registrován na Ministerstvu vnitra, ale současná podoba vznikla v roce 2005. Cílem organizace je spojit vietnamské studenty a informovat je o krajanech. Snaží se je zapojit do různých akcí, které pomáhají k integraci do české společnosti. Každoročně organizují fotbalový turnaj vietnamských studentů z celé republiky.⁵⁵

Existuje mnoho dalších neziskových organizací zabývajících se vietnamskou komunitou. Všechny organizace se snaží prosazovat kulturní identitu, ukazovat vietnamskou kulturu a začleňovat se do společnosti. Patří k nim Klub Hanoi, Viet Media, INFO-DRÁČEK a další.

4.3.3 Vietnamský tisk

Vietnamský tisk je často jediným zdrojem informací o dění v ČR, ve Vietnamu a ve zbytku světa pro Vietnamce, kteří neovládají český jazyk. Je určen právě pro vietnamsky hovořící čtenáře a snaží se zaujmout široké spektrum čtenářské obce.

Před vznikem prvního vietnamského periodika jim jejich příbuzní z Vietnamu posílali vietnamský tisk. Kolektivně si ho četli a půjčovali. Po příjezdu Vietnamců do Československa navštěvovali intenzivní jazykové kurzy češtiny. S naučením jazyka souviselo i vydávání vietnamského tisku v naší zemi. Před rokem 1989 vznikaly časopisy pro vietnamské studenty a pracující v bývalém Československu, ale „boom“ přišel až po revoluci. První generace nečetla a nezajímala se o česká média. Příčinou byla neznalost češtiny a neporozumění kulturnímu i společenskému prostředí v Česku.

V současné době vietnamská periodika rychle vznikají a rychle zanikají. Příčinou zániku jsou převážně finanční důvody. Vydávání časopisů není zisková činnost, a proto se vydavatelé věnují ještě obchodní činnosti.⁵⁶

První vietnamský časopis Que Hong (Domov) se začal vydávat na počátku

55 MARTÍNKOVÁ, Šárka. Vietnamská komunita v Praze, str. 29.

56 *Klub Hanoi* [online]. 2005-10-31 [cit. 2011-03-19]. Vietnamský tisk v ČR na vzestupu. Dostupné z WWW: <<http://www.klubhanoi.cz/view.php?cisloclanku=2005103101>>.

70. let 20. století na pobídku vietnamské ambasády v Československu. Informoval o dění v ČSSR a ve Vietnamu. Byl financován vietnamským zastupitelstvím, místními vietnamskými podnikateli a příspěvky čtenářů. Rozdával se zdarma. Poslední číslo vyšlo roku 2007, dnes ho najdeme pouze v on-line podobě.

V době sametové revoluce jedna skupinka vysokoškolských vietnamských studentů vydávala opoziční listy *Diễn Đàn* (Fórum). Redakci měli na pokoji studentských kolejí Strahov. Časopis zanikl s ukončením studia na vysoké škole. Potom se každý student vydal vlastním směrem.

Komerční tisk přišel s týdeníkem *Tuần Tin Túc* (Týdenní zprávy). V roce 2003 se spojil s týdeníkem *Tuần Lễ* (Týden) a vznikl nejčtenější vietnamský týdeník *Tuần Tin Mới* (Novinky týdne). Vydavatelem je Viet Media se sídlem v Sapě. Náklad činí 3000 – 5000 výtisků. Druhým nejčtenějším časopisem je *Vạn Xuân* (Deset tisíc jar). Vznikl za podpory vietnamské ambasády v Praze v únoru 2005. S tímto periodikem spolupracuje řada autorů, např. známý vietnamista Ivo Vasiljev. Vydání má náklad 1500 kusů. Časopis určený mladému publiku se nazývá *Mladý svět* a stal se třetím nejprodávanějším časopisem. Vydává ho Viet Media. Poskytuje informace ze světa, ČR i Vietnamu. K dalším vietnamským titulům, které jsou vydávány v ČR, patří *Xa Xú* (Daleko od domova), *Suc Song* (Síla k životu), vietnamské vládní listy, *Mládež* atd.⁵⁷

Vietnamský tisk je homogenní jednak v grafické úpravě, ale i v řazení témat. Po grafické stránce je vše černobílé. Výjimku tvoří zvláštní vydání při příležitostech jako oslava Nového Lunárního roku, výročí vzniku Vietnamu, výročí vzniku určitého časopisu. Na titulní straně bývá fotografie z významné události, příroda nebo fotografie modelek. Vietnamský tisk je vlastně přepis původních článků. Pro rychlé pochopení by měly být zprávy stručné a jazykově jednoduché. Rozvržení zpravodajské a zábavné činnosti je ve stejném poměru. Píší o soukromí známých osobností, o zajímavostech a o „černé kronice“. Starousedlíci jsou docela konzervativní, a proto se v tisku nevyskytují informace o hrubém násilí či detailních příbězích o sexu. Starousedlickou vietnamskou komunitu to spíše odpuzuje. Druhá část, předposlední a poslední strana patří celobarevným reklamám. V poslední době se objevují reklamy českých firem (VZP a. s., KB). Všechna vietnamská periodika mají okolo 60 stránek a stojí kolem 30 Kč. Vietnamský tisk často zprostředkovává informace o situaci ve světě, v ČR, ve Vietnamu a poukazuje na potřeby

57 *Migrace online - E-knihovna - Vietnamský tisk v ČR* [online]. 2009-02-17 [cit. 2011-03-19]. Vietnamský tisk v ČR . Dostupné z WWW: <<http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2148497>>.

menšiny.⁵⁸

4.3.4 Televize a filmy

Média utvářejí obraz vietnamské komunity v České republice. První satelitní kanál věnující se vietnamské menšině se nazývá Ethnic TV. V budoucnosti se Ethnic TV chce zabývat nejen vietnamskou menšinou, ale i dalšími národnostními menšinami. Vysílání zahájila v květnu 2009. Ředitel Miroslav Kunc odstartoval vysílání s cílem podat informace o politické, kulturní a společenské situaci vietnamské menšiny v ČR a celé Evropské unii. Chce přiblížit kulturu, tradice, život české společnosti, která zastává názor o uzavřenosti vietnamské komunity. Ethnic TV spolupracuje s Česko-vietnamskou společností. Satelitní vysílání je vhodné pro Vietnamce, ale je otázkou, zda bude vyhovovat dalším menšinám jako Romům v dalších.⁵⁹

Na přelomu února a března roku 2011 je v plánu vysílat česko-vietnamskou televizi Viet Sen TV. S nápadem přišel podnikatel v oblasti médií Petr Vrabec a místopředseda Svazu Vietnamců v ČR Tran Quanq Hung. Na přípravě vysílání se budou podílet vietnamští studenti středních a vysokých škol. Pro první dva roky se bude vysílat na internetu a potom Viet Sen TV přejde do nabídky kabelového a satelitního vysílání.

V současné době stále více firem jako AAA Auto, Makro Cash & Carry, Telefónica O2 hledá Vietnamce, kteří ovládají český i vietnamský jazyk. I Česká televize hledá redaktora či reportéra vietnamského původu. Reaguje tím na velký počet Vietnamců v ČR.⁶⁰

Na České televizi se začínají vysílat pořady, týkající se vietnamské komunity. V únoru 2009 odvysílala Česká televize pořad Děti v Čechách a v lednu 2011 Kosmopolis. Oba pořady se zaměřily na život mladé generace Vietnamců v ČR.⁶¹

58 *Klub Hanoi* [online]. 2005-10-31 [cit. 2011-03-19]. Vietnamský tisk v ČR na vzestupu . Dostupné z WWW: <<http://www.klubhanoi.cz/view.php?cislocianku=2005103101>>.

59 POLÁK , Lukáš. DigiZone.cz [online]. 2009-05-28 [cit. 2011-03-19]. Má program Ethnic TV pro Vietnamce v Česku naději na úspěch?. Dostupné z WWW: <<http://www.digizone.cz/clanky/ma-program-ethnic-tv-nadeji-na-uspech/>>.

60 *Hn.idnes.cz* [online]. 2010-12-06 [cit. 2011-03-19]. Česká televize si začala vybírat vietnamské reportéry. Dostupné z WWW: <http://hn.ihned.cz/c1-48469780-ceska-televize-si-zacala-vybirat-vietnamske-reportery>.

61 *Ceskatelevize.cz* [online]. 2009-02-03 [cit. 2011-03-19]. Kosmopolis Speciál - Vietnamci. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1095908415-kosmopolis/209562210300008/>> ; *Ceskatelevize.cz* [online]. 2009-02-03 [cit. 2011-03-19]. Děti v Čechách Zuzana z Vietnamu . Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10100160619-deti-v-cechach/206562231000005/>>.

Režisér Martin Ryšavý spolupracoval s občanským sdružením Klub Hanoi. Na základě této spolupráce vznikly tři dokumenty: Kdo mě naučí půl znaku, Banánové děti, Země snů. Kdo mě naučí půl znaku je film z roku 2006 o československo-vietnamské spolupráci. Režisér převyprávěl několik životních příběhů Vietnamců, kteří zde studovali před rokem 1989. Zprostředkoval pohled na Vietnam z pohledu lidí, od kterých nás neodděluje jazyková bariéra. Banánové děti je dokument z roku 2008 o mladé generaci Vietnamců v ČR. Film je o hledání identity. Děti žijí na hranici dvou odlišných kultur a dvou odlišných jazyků. V roce 2009 natočil dokument Země snů o současné situaci vietnamských dělníků v České republice a povídal si se starousedlíky a lidmi, kteří mají v popisu práce starat se o imigranty, mezi něž patří úředníci, právníci či zástupci českých podnikatelů.⁶²

4.3.5 Kriminalita

Mezi lety 1998 – 1999 Stanislav Brouček shromáždil veškeré zprávy z vybraných českých médií týkající se vietnamské komunity v ČR. Nejvíce článků bylo na téma kriminalita (63 %), Vietnam (11 %), internetnické reakce (8 %).⁶³ Český pohled na Vietnamce i v následujících letech vyznívá spíše negativně.

Kriminalita se týká pouze malé části vietnamské komunity. Podle slov Marcela Wintera se může jednat o 150 kriminálních z celkové komunity, čítající kolem 65 000 lidí. Ostatní Vietnamci je zavrhuje, nechťejí, aby byli součástí komunity, protože škodí pověsti celé menšiny v ČR. Vietnamci nevěří v práci policie a státních orgánů, a proto si myslí, že veškeré problémy vyřeší nejlépe komunita.

První zmínky o kriminalitě vietnamských příslušníků pochází z předrevolučního období. Lidé získávali finanční prostředky i mimo práci v továrnách. Zboží z Asie procházelo bez celní prohlídky a dostávalo se rovnou na černý trh. Po roce 1989 využili Vietnamci slabých imigračních zákonů a částečného zaskočení policií a celého aparátu k nezákonným činnostem.⁶⁴

Němec definuje tři typy gangů. První typ gangu je tvořen ustálenou skupinou lidí,

62 Klub Hanoi [online]. 2010-02-22 [cit. 2011-03-19]. Filmy Martina Ryšavého z vietnamského prostředí konečně na DVD. Filmy Martina Ryšavého z vietnamského prostředí konečně na DVD. Dostupné z WWW: <<http://www.klubhanoi.cz/view.php?cislocclanku=2010022201>>.

63 BROUČEK, Stanislav. Český pohled na Vietnamce, str. 13.

64 PECHOVÁ, Eva. Migrace z Vietnamu do České republiky v kontextu problematiky obchodu s lidmi a vykořisťování, str. 31.

v jejichž čele je šéf gangu. Pravděpodobně šéf gangu studoval na konci 80. let v tehdejším Československu nebo se podílel na nekontrolovaném pašování cigaret, textilu, lihu a lidí v 90. letech. Pomáhají mu dva pobočníci a ostatní členové, kteří jsou rodinní příbuzní a osoby pro hrubší práce. Druhý typ gangu je založen na rodinném principu. Pobočníci patří k členům rodiny, kteří si najímají spolupracovníky. Ve třetím typu se jedná o volné uspořádání. Šéf a zástupce spolupracují s lidmi pro „špinavou“ práci.

Němec se zmiňuje ještě o pouličních ganzích, postavených na volné organizaci. Šéf je pro ostatní přirozenou autoritou. Pouliční gangy mají mezi pěti až deseti členy. Společně žijí a tráví spolu veškerý čas. Existují mezi nimi územní (teritoriální) nebo příbuzenské vazby.⁶⁵

Mezi hlavní oblasti páchané kriminality patří převážně hospodářské trestní činy jako neoprávněné podnikání, porušování autorského práva, padělání, krádež daně, poplatku a podobné povinné platby. Tyto hospodářské trestné činy do určité míry odrážejí obchodní činnosti Vietnamců. Prodávají ve stáncích nekvalitní, ovšem kvalitní značkou oceněný textil, elektroniku, CD, DVD, alkohol, cigarety apod. V 90. letech si museli pronajímat tržnice, dnes jsou tržnice v jejich vlastnictví. Čínské zločinecké gangy zajišťují zásobování zbožím převážně pro střední a východní Evropu. Zboží se převážně v nákladních kontejnerech po námořní cestě do západoevropských nebo polských přístavů. Nákladní kontejnery nejsou detailně prohlíženy kvůli jejich vysokému počtu. V oblasti trestné kriminality se dopouštějí trestných činů vydírání, omezování osobní svobody, loupeže a vraždy s cílem získání dostatečných finančních prostředků.

Vzhledem ke zvyšující se trestné činnosti zločineckých gangů Útvar pro odhalování organizovaného zločinu v Praze založil specializované pracoviště věnující se vietnamské komunitě u nás. Na útvaru pracují dva specialisté, kteří potřebují k vyhodnocení a podniknutí určitých opatření poznatky od policistů na všech úrovních.⁶⁶

4.3.6 Banánové děti

Někteří autoři označují Vietnamce 2. generace pojmem banánové děti. Banán je

65 NĚMEC, Miroslav. Organizační struktura vietnamských zločineckých gangů působících v České republice a hlavní druhy jimi páchané kriminality. *Policista*[online]. 2004, č. 11, [cit. 2011-02-03]. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/2003/casopisy/pol/0411/nemec_info.html>.

66 NĚMEC, Miroslav. Organizační struktura vietnamských zločineckých gangů působících v České republice a hlavní druhy jimi páchané kriminality. *Policista* [online]. 2004, č. 11, [cit. 2011-02-03]. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/2003/casopisy/pol/0411/nemec_info.html>.

na povrchu žlutý a uvnitř bílý. Žlutá představuje způsob výchovy a vietnamské tradice. Bílá symbolizuje způsob života české společnosti. Banánové děti žijí na hranici dvou kultur, vietnamské a české. Většina dětí neumí psát vietnamsky, dokonce někteří neovládají řeč na komunikativní úrovni. Doma s rodiči mluví vietnamsky, protože rodiče se naučili jen pár základních frází pro jejich podnikání. Se sourozenci se baví většinou česky.

V poslední době se více a více objevují blogy vietnamských studentů a studentek. Prostřednictvím internetu nám zpřístupňují pohled do jejich života. Nahlížíme do jejich života v České republice, zjišťujeme jejich pocity, postoje, názory, mentalitu. Musí dodržovat vietnamské tradice a zvyky, ale jejich styl života se podobá spíše českému. Vietnamské děti dosahují výborných studijních výsledků. Jejich průměr na základních školách činí 1,3, na středních školách 1,7 a vysoké školy zakončují s tzv. červeným diplomem.⁶⁷

Existují rozdíly mezi dětmi 2. generace. Děti narozené ve Vietnamu lépe rozumí vietnamské kultuře, tradicím a zvykům. Váží si vzdělání, kvůli kterému rodiče odjeli do České republiky. Děti nejsou pevně rozhodnuty, kde stráví zbytek života. Buď se vrátí do Vietnamu, nebo stráví život v naší zemi, popř. jiném státě. Děti narozené ve Vietnamu jsou ambicióznější. Děti narozené v ČR berou vzdělání jako samozřejmost a nechtějí se usadit ve Vietnamu.⁶⁸

⁶⁷ *Česko-vietnamská společnost* [online]. 2009-04-03 [cit. 2011-03-19]. Tiskové prohlášení předsedy Česko-vietnamské společnosti: Omyl ministra vnitra . Dostupné z WWW: <<http://www.cvs-praha.cz/zpravy.php?rok=2009&clanek=064>>.

⁶⁸ MARTÍNKOVÁ , Šárka. Vietnamská komunita v Praze, str. 36.

4.4 Atributy s každodenním životem

Rozhovory jsem dělala s devíti vietnamskými příslušníky žijící v České republice a Čechem zabývajícím se vietnamskou otázkou. Respondenty jsem hledala přes různé organizace, kamarády a sociální síť Facebook. Přes organizace jsem našla dva respondenty – předsedu Česko-vietnamské společnosti a zakládajícího člena občanského sdružení INFO-DRÁČEK. Občanské sdružení založil s kamarádem před jeden a půl rokem. V nedávné době začal podnikat, a tak mu nezbyvá moc času, a proto se již aktivně nezapojuje.

Vietnamci se liší nejen svým věkem, ale také dobou příchodu a pohledem na život vietnamské komunity u nás. Dva z respondentů přišli před rokem 1989, jeden následoval rodiče v roce 2001, zbytek přicházel v 90. letech nebo se narodil v České republice. Věk respondentů se pohybuje mezi 13 – 40 lety. V rámci výzkumu jsem navštívila výstavu Vietnam v Praze, debatu na téma Historie vietnamské migrace do Československa a tržnici Sapa v Praze Libuši.

Při rozhovorech jsem používala metodu polostandardizovaného hloubkového rozhovoru. Připravila jsem si okruhy témat – Vietnam, kult předků, kriminalita, banánové děti, jazyk, svátky, náboženství, kuchyně, vztahy, identita a pohled na integraci.

Vietnam

Vietnam je velmi vzdálenou zemí a odlišnou od České republiky. Země byla poznamenána válkami a přírodními katastrofami. V současné době se jedná o rozvojový stát. V poslední dekádě se otevírá světu. Vietnam je druhý nejrychleji se ekonomicky rozvíjející stát v Asii.

Někteří z Vietnamců se narodili přímo ve Vietnamu, jiní ho navštívili později. Dva respondenti odjeli kvůli pracovním příležitostem před rokem 1989, přesně v letech 1986 a 1987, do tehdejšího Československa a poté tu už zůstali. Jeden pracoval na pozici dělníka a druhý jako učeň. Po změně režimu se oba rozhodli podnikat v naší zemi. Do Československa cestovali letadlem. V tehdejšímu Československu žili na ubytovnách. Respondent, přicházející v roce 1986, nenavštěvoval žádný intenzivní kurz češtiny. Před několika lety navštěvoval Vietnam velmi často. Snažil se cestovat do Vietnamu každý měsíc, pokud to dovolily finanční prostředky, ovšem po smrti otce nemá motivace vracet se do Vietnamu. Druhý respondent absolvoval kurz češtiny, ale nedá se prý mluvit o kurzu.

Trval zhruba tři týdny a jedině, co se naučil, bylo ahoj a na shledanou. Ve Vietnamu byl nedávno v rámci integračního projektu, který se zabýval začleňováním ohrožených skupin obyvatelstva v určitých provinciích Vietnamu. Projekt je financován za podpory Ministerstva práce a sociálních věcí. Určitě by se chtěl jednou vrátit do rodné země kvůli starším rodičům, protože rodiče musí mít u sebe někoho a on jako jejich syn se o ně musí postarat. Uvědomuje si, že bude těžké začlenit se do jejich společnosti, jelikož pochytil evropské zvyky a způsob myšlení. Oba respondenti mohli vycestovat díky výborným studijním výsledkům. Vyjízďeli lidé i ze zámožnějších rodin kvůli protekci. Oba vzpomínají na přísný režim. Nesměli se zaplést s českými a vietnamskými dívkami, jinak by se ihned museli vrátit do Vietnamu. Dále vzpomínali na bedny, ve kterých posílali příbuzným motorky, šicí stroje a další potřebné věci.

Mladší generace neměla na výběr, zda by mohly zůstat ve Vietnamu. Matky s dětmi následovaly otce, kteří odcházeli do tehdejšího Československa nebo České republiky za lepší prací. Děti narozené v České republice navštívily Vietnam minimálně jednou. Otec jednoho respondenta pracoval jako dělník v Československu, jeho žena za ním přišla a společně založili rodinu nebo oba dva zde studovali. Rodiče jiného respondenta studovali v Československu a poté tu zůstali. Rodiče dalšího respondenta přišli v roce 1997 do České republiky, vybudovali si zde zázemí a on k nim přijel v roce 2001. Vlastní malý obchůdek s textilem, obuví a drogistickým zbožím.

Děti narozené v České republice navštívily Vietnam minimálně jednou. Zkušenosti některých mladších i starších Vietnamců z návštěvy Vietnamu jsou rozpačité. Mladý respondent mi sdělil, že na něj vietnamské děti křičely, že je cizinec. Ve Vietnamu mu ani nerozuměli vietnamsky. Jiný to srovnával s Českem, ne každý Čech rozumí jinému Čechovi, př. Pražák a Ostravák. Respondent mi sdělil i situaci, která se stala jeho kamarádovi. V Česku na něj nadávali, že je Vietnamec a ve Vietnamu za to, že je Evropan. Jeho vlastní rodina ho nazvala Evropanem ve vietnamském těle.

Děti narozené v České republice se nechtějí vrátit do Vietnamu možná jen na dovolenou, pokud se budou stěhovat, tak do západních zemí jako Francie, Spojené státy americké, Velká Británie. Jeden starší respondent se nechce vrátit natrvalo do Vietnamu, jeho novým domovem se stala Česká republika. Děti, které přišly do České republiky, jsou v rozpacích, zda se vrátit či nikoliv. Někteří z nich jsou pevně rozhodnutí, že se vrátí. Vnitřně je to táhne zpět, protože chtějí poznat historii, kulturu a lidi mateřské země. Jeden

respondent řekl, že chce poznat, jestli jeho vnitřní hlasy mají pravdu. V České republice si vždy bude připadat jako cizinec, i když zde žije od malička. Je to jeho druhý domov, ale chce se vrátit do mateřské země. Vietnam je pro všechny respondenty krásnou zemí s nádhernou přírodou.

Náboženství

Podle slov Marcela Wintera Vietnamci v České republice tvoří 90 % buddhisti, zbytek jsou křesťané. Rozdílných informací se mi dostalo od nejstaršího respondenta, který tvrdil, že poměr buddhistů vůči křesťanům je 40:60, ovšem respondent je katolík. Další respondenti se připojovali k názoru Marcela Wintera o převaze buddhistů nad křesťany. U mladé generace jsem se často setkávala s tím, že nevěří v žádného boha. Jsou ateisté.

V jedné rodině se mohou hlásit k buddhismu i ke křesťanství. Jeden respondent se přiklání k Buddhovi před Kristem. Všichni jsou tolerantní k ostatním náboženstvím a neodsuzují je, proto chápou i slavení Vánoc a Velikonoc jako náboženských svátků. Opírají se o myšlenku svobodného náboženství. Víra v srdci je pro ně nejdůležitější. Není nutné navštěvovat chrámy a kostely. V Praze znají jeden chrám ve vietnamské tržnici Sapa.

Jediný starší respondent se více rozpovídal o náboženství. Na začátku mi prozradil, že je nevěřící. Když žil ještě ve Vietnamu, věřil v Buddhu. Líbila se mu myšlenka, jakým způsobem a jakou cestou může ulehčit duši. Ve Vietnamu nastal boom buddhismu, lidé stavěli chrámy a chtěli se stát buddhisty. Přáli si vydělat více peněz. Vadilo mu to, a proto přestal věřit v Buddhu. Bůh existuje v jeho srdci, čímž si protřečil první větou. Zastává názor, že pokud neškodíš lidem, chováš se správně, nic zlého se ti nestane, ba naopak svět bude pro tebe lepší. Respondent věří v reinkarnaci. Ve Vietnamu dokonce založili speciální fakultu, zabývající se nadlidskými silami. Pracují tam lidé, kteří jsou přesvědčeni, že komunikují s předky.

Kult předků

Každý z mých respondentů má doma nebo u rodičů oltář předků. Nemít ho by byla ostuda. Za stejnou ostudu, kdyby se nestarali o rodiče a poslali je do domova důchodců. Jeden z mých respondentů má sice oltář předků, ale podle jeho slov je zaprášený a měl by se o něj začít starat.

Děti narozené v České republice respektují kult předků a modlí se před oltářem

k zemřelým příbuzným, ale nechápu důvod uctívání. Uznávají rodiče, kteří se modlí za své předky, ovšem pro ně samotné to nic neznamená. Po smrti rodičů dokonce jeden z mých respondentů zdědí oltář předků a bude se muset o něj starat. Pro starší generace a děti narozené ve Vietnamu znamená kult předků tradici a kulturu Vietnamců. Je to pro ně něco zcela samozřejmého, běžného, nic nad čím by se pozastavovaly.

Na oltáři se nachází talíř s ovocem, sklenička vody, peníze a lichý počet vonných tyčinek. Někteří nevěděli, proč právě lichý počet. Jiní mi osvětlili, že lichý počet představuje určitou symboliku.

Tradice vykonávání obřadů se předává z generace na generaci. Otec se učil od dědy a chlapec se bude učit od otce. Obřad vykonává nejstarší mužský člen, nejčastěji otec. Jeden z mých mladých respondentů vykonával rituál zvaní předků, navzdory tomu, že jeho otec byl přítomný. Starší respondent mi sdělil, že by nemělo být možné, aby tento obřad vykonával a nevěřil by mu. Naopak mi sdělil pro mě novou informaci. Obřad může vykonávat žena, pokud zemřel její manžel a žije u nejstaršího syna v rodině.

Podle staršího respondenta se obřady provádí různě. Někteří jsou velcí nadšenci do vykonávání obřadů, jiní menší nadšenci. Větší nadšenci mohou říci i pár veršů. Při obřadu se nejstarší mužský člen zapálí vonné tyčinky, potichu pronese modlitbu, třikrát se pokloní a pozve předky na jídlo. Kouř a vůně z vonných tyčinek představují pouto mezi živými a mrtvými. Kouřem se předávají dary a obětiny zesnulým příbuzným.

Obřady se vykonávají na začátku roku, při důležitých svátcích (výročí úmrtí rodičů), 1. nebo 15. každého měsíce podle lunárního kalendáře. Modlí se pro lepší den, pro zdraví atd. Kult předků, resp. oltář předků, pomáhá udržovat si vzpomínky na rodiče a prarodiče.

Svátky

Všichni respondenti považují za nejdůležitější svátek roku Tet, Lunární Nový rok. Celá rodina se schází. Někdy se počet členů rodiny pohybuje kolem dvaceti až třiceti lidí. Vietnamci se chtějí vrátit na Tet do Vietnamu. Maminka respondenta letos odjela na Nový rok do Vietnamu, protože dědeček slavil osmdesát let.

Tet je svátkem odpočinku. Rodiče nepracují a na chvíli se zastaví. Celý den se připravuje tradiční jídlo, např. rýžový koláč. Před večeří se celá rodina pomodlí k předkům a poté usedá k večeři. Po večeři se dospělí baví s dospělými a děti s dětmi.

Nakonec vše završí ohňostroj. Letos Tet připadl na pracovní den 2. 2. 2011, proto některé rodiny slavily tento svátek o víkendu. Typickým rysem jsou i návštěvy přátel, nejbližších lidí a příbuzných. Z vietnamských svátků kromě Tetu oslavují den dětí a každý měsíc poctí své předky.

Podle některých respondentů se oslava Tetu v současné době moc neprojevuje. Jeden strávil letošní Nový rok s kamarádem, dva z mých respondentů neslaví žádné svátky, dokonce ani Tet. Nový Lunární rok pro ně znamená běžný den, jelikož pracují od rána do večera. Pro jiné rodiny může být oslava Tetu finančně náročná.

Některé vietnamské rodiny slaví i evropské svátky jako Velikonoce a Vánoce, protože vyznávají křesťanství. Jeden z mých respondentů bere oslavu Vánoc evropským způsobem jako ostudu. Zná rodiny, které si kupují vánoční stromeček, jí kapra s bramborovým salátem, obdarovávají se dárky. Starší respondent oslavuje Vánoce v rámci české rodiny. Při příjezdu do Československa se skamarádil s jejich synem a rodina ho přijala jako nového člena rodiny.

Kuchyně

V rodinách Vietnamců se vaří vietnamská jídla. Při významných událostech jako je Tet připravují celý den tradiční vietnamské pokrmy jako rýžový koláč. Rýžový koláč je tvořen z rýže, vepřového masa a fazolové pasty. Vše se zabalí do zeleného listu, který se vaří celý den. Koláč se podává s kyselou okurkou.

Vietnamci nezanevřeli na vlastní kuchyni, ba naopak velmi ji oceňují. Neumí si představit nejíst v týdnu nějaké vietnamské jídlo či rýži s masem a zeleninou. Na druhé straně mají rádi i česká jídla. Z české kuchyně jim chutná vepřový řízek, cmunda (bramboráky), pečená kachna, rajská omáčka, knedlíky, jitrnice atd. Neupřednostňují jednu kuchyni před druhou kuchyní.

Mezi typická vietnamská jídla řadili Bun cha, což je vepřové maso s rýží, Pho polévku s rýžovými nudlemi a nejčastěji hovězím masem a vietnamské závitky. Podle staršího respondenta výše zmíněné jídla nejsou typická pro celý Vietnam, spíše jen pro část země. Polévka Pho je charakteristická pouze pro město Hanoj. Osobitým jídellem podle jeho názoru je naložený lilek.

Při návštěvě vietnamské tržnice v Sapě jsem jedla s mým respondentem Pho s rýžovými nudlemi a kuřecím masem. Ostatní Vietnamci také obědvali Pho hůlkami

a lžící. Po obědě jsme se napili čínského čaje. Jejich kuchyně je velmi pestrá, zdravá a chutná.

Jazyk

Respondenti, kteří přijeli do tehdejšího Československa v letech 1986 a 1987, umí perfektně vietnamsky. Pracují na tržnici Sapa v Praze, městská část Libuš. Jeden podniká a zároveň pomáhá lidem ve styku s úřady a v případech, kdy migranti neví, na koho by se měli obrátit. Druhý je překladatelem a lektorem vietnamštiny pro vietnamské děti a ty, co se chtějí učit vietnamsky. Ve styku s vietnamštinou jsou každodenně. Tento respondent uvádí: „*Děti se vyjadřují českým způsobem ve vietnamštině. Můžu je přirovnat k cizincům, kteří se učí vietnamsky. Tohoto jevu si všímám od roku 2006.*“

Můžeme říci, že v Sapě je vietnamština hlavním dorozumívacím jazykem. Když vejdete do obchodů, slyšíte vietnamštinu od obchodníků, nakupujících, z televizí v restauracích. V Sapě mi starší paní vietnamsky nabízela noviny. Můj respondent mě také seznámil se stejně starými Vietnamci, kteří přijeli za prací do České republiky v roce 2008. Jediné, co uměli říci česky, bylo ahoj, dobrý den a na shledanou. Dle slov mého respondenta se nechtějí učit česky. Češtinu nepotřebují k životu u nás, protože se pohybují převážně ve vietnamském prostředí. V tržnici je čeština slyšet pouze od Čechů, kteří přijeli za nákupy a od mladé generace Vietnamců, bavících se mezi sebou česky.

U mých dalších respondentů z řad mladé generace používání vietnamštiny není tak časté. Ve škole a mimo rodinu mluví převážně česky. S rodiči komunikují vždy vietnamsky. U jednoho z nich se doma s rodiči baví vietnamsky, ale při vysvětlování důležitých informací na něj otec mluví česky. Rodiče kamarádky mého respondenta ji poslali v mládí za babičkou do Vietnamu, aby se naučila správnou vietnamštinu a poznala, odkud pochází. Většina mladých respondentů mluví se sourozenci česky. Většina respondentů hovoří s vietnamskými kamarády česky, pokud ovládají dobře vietnamštinu, tak spolu mluví vietnamsky.

Většina banánových dětí se pohybuje v prostředí s českými kamarády. Když byly malé, rodiče je nechávali u českých chův. Byly to většinou babičky, které jim četly pohádky a učily je česky. Děti se pohybovaly už od dětství v českém prostředí. Je pro ně přirozenější a běžnější. Ve vietnamštině nemají takovou slovní zásobu jako v češtině. Do určité míry jsou omezováni v komunikaci s rodiči, protože neví, jak se správně vietnamsky vyjádřit. Děti vždy vyjadřují rodičům a starším osobám, např. tetičkám a

babičkám.

Existuje rozdíl mezi dětmi narozenými v ČR a ve Vietnamu. Děti narozené v ČR sice umí mluvit vietnamsky, ale už menší část není schopná psát. Jeden respondent se zpětně doučoval psát a číst vietnamsky na univerzitě. Studuje vietnamistiku na Ústavu Dálného východu na Filozofické fakultě UK v Praze, jediném místě pro studium vietnamistiky v ČR. Během studia se dozvídá o jazyce, ale i kultuře a historii Vietnamu.

Setkala jsem se i s respondentem, který má otce Vietnamce a matku Češku, ovšem neumí ani slovo vietnamsky. Někteří respondenti mi sdělili, že jejich vietnamští kamarádi neumí ani slovo vietnamsky. Z jejich rozhovoru jsem vycítila, že je to mrzí. Podle jejich názoru vietnamština jako mateřský jazyk je jedním z jejich atributů.

Další respondent se naučil vietnamsky číst a psát v devíti letech. Rodiče ho poslali do obchodního centra Bokave, kam chodila jeho generace se učit vietnamsky. Existuje určité úsilí vytvořit jazykové centrum pro mladé Vietnamce a Vietnamky. Názor staršího respondenta na účast v kurzech vietnamštiny pro mladé děti je negativní. Myslí si, že by stejně nechodili, jelikož nechtějí. Ne všichni Vietnamci se nechtějí učit. Jeden z mladých mi vyprávěl, že i kdyby pocházel ze smíšené rodiny (otec Vietnamec, matka Češka či naopak) chtěl by se učit vietnamsky, protože je to výhodné.

Marcel Winter, předseda Česko-vietnamské společnosti, si myslí, že všichni Vietnamci i mladí mluví vietnamsky. Narážel tím na děti druhé generace, o kterých se říká, že neovládají vietnamštinu. Podle něj se liší pouze v úrovni jazyka.

Můj nejstarší respondent přijel do tehdejšího Československa v roce 1986 a pět let zde pracoval jako dělník. Neprošel žádným jazykovým kurzem. Česky se naučil sám od sebe, protože je to nutné k jeho práci a pro lepší život v ČR. Sám si myslí, že dnešní nově příchozí Vietnamci by se měli učit česky, nedokážou využívat svých možností.

Mladší respondenti neznají výrazy jako Viet Xú, most lásky, Ót apod. Starší generace měla ponětí o výrazu Viet Xú, ale ostatní výrazy neznala.

Mladá generace přejímá česká jména, aby si je Češi lépe zapamatovali a pro snadnější výslovnost. Pouze jeden z mých respondentů si zvolil nové české jméno. Jeho vietnamské jméno je Tuan, české jméno zní Petr. Je raději, když ho kamarádi a přátelé oslovují Tuane než Petře.

Vztahy

Vietnamci velmi ctí rodiče, starší osoby a nadřízené. „Pravé“ vietnamské dítě si nemůže dovolit pomyslet něco špatného o rodičích. Starší respondent i já jsem se setkala s neúplnou úctou ze strany mladé generace. Jedna holčička řekla o své matce, že je hloupá. Určitě mají větší úctu k rodičům než české děti. Nikdy by rodiče ani prarodiče nedaly do domova důchodců, protože je jejich povinností se o ně postarat.

Rodiče často nemají čas na děti, protože pracují od rána do večera. Když byly děti menší, bydlely přes týden u české chůvy. Na víkendy jezdily domů, ovšem rodiče pracovali i o víkendech a neměli čas se jim plně věnovat.

Každý případ je individuální. Některé děti jsou vychované, jiné jsou nevychované. Nevychovanost je příčinou nedostatku času ze strany rodičů. Starší respondent mi vyprávěl o malé desetileté holčičce, která mluví dobře česky i vietnamsky. Rodiče se o ni nestarají, a tak s ním a jeho kolegy z práce tráví čas i o sobotách. Zůstává s nimi i do sedmi hodin večer. Rodiče své děti opomíjejí.

Vietnamci jsou tolerantní, co se týče vztahů mezi opačným pohlavím. Nevadí jim, pokud Vietnamec chodí s Češkou či Vietnamka s Čechem. Na nějakém blogu se objevil článek o vietnamských rodičích, kteří zakazují dceři chodit s českými chlapci. Můj respondent se rozčlilil: „*Rodiče nezakazují, s kým se mají či nemají stýkat. Jsou to výmysly, absurdní věci, co ona píše. Znímá pravdu, protože žiju v tomto světě.*“ Děti s rodiči neřeší, s kým se stýkají. Jen v jednom případě jsem zjistila, že maminka není moc ráda ze vztahu jejího syna s Češkou, ale nebrání jejich lásce.

Moji respondenti do 25 let ještě nepomýšlejí na zakládání rodiny. Chodí i s nevietnamskými dívkami. Jeden respondent studuje na německém gymnáziu, a tak chodil s Němkou, Češkou, ale ne Vietnamkou. Panuje názor, že Vietnamci si spíše vybírají Vietnamky a naopak. Důvodem je názor, se kterým se setkala, že Vietnamci jsou věrnější než Češky. Respondent přiznal, že výjimky mohou existovat obzvláště v Praze. Pro jiné respondenty jsou lepší české dívky, protože lépe dokážou projevit lásku navenek i zevnitř. Podle jeho slov Vietnamky do 25 let přesně neví, co hledají. Většině Vietnamek záleží na vzhledu partnera a jeho penězích.

Banánové děti

Pojem banánové děti pochází z angličtiny. Američané tímto pojmem označovali

přistěhovalce z Číny. V českém kontextu vystihuje druhou generaci Vietnamců. Banán je uvnitř bílý a zvenku je žlutý. Bílá symbolizuje evropský způsob chování, žlutá představuje jejich vzhled a původ. Všichni respondenti znají pojem banánové děti, ale ne všem se líbí. Starší generace toto označení nerada používá, připadá jí hanlivá. Druhé generaci se pojem líbí, protože ji přesně vystihuje.

Mladší respondent mi sdělil: „*Není banán jako banán. Jsou i přehnané banány.*“ Jeho bývalá přítelkyně sice umí číst vietnamsky, ale rozumí pouze půlce. S rodiči se baví napůl vietnamsky, napůl česky. Slaví vánoce po česku, jí kapra a salát, mají vánoční stromeček, pod kterým si rozbalují dárky. Respondent pracující jako překladatel si všímá od roku 2006 zajímavého jevu. Vietnamské děti přirovnává k cizincům, kteří se učí česky. Mluví vietnamsky po česku. Existují snahy o vznik jazykového centra, ale sám si myslí, že by tam vietnamské děti nechodily.

Právě děti mezi 15 – 20 lety hledají svou pravou identitu. Toto období je pro ně obzvláště obtížné, protože zároveň žijí na hranici dvou kultur, vietnamské a české. Starší respondenti nepovažují vietnamské děti v ČR za pravé vietnamské děti, jelikož by si správně neměly ani pomyslet něco špatného o rodičích. V České republice se setkávají s neúctou vůči starším osobám. Sama jsem se s tím setkala, když mi můj respondent řekl, že ho sice rodiče „štvou“, ale respektuje je.

Mezi vietnamskými dětmi narozenými v České republice a narozenými ve Vietnamu jsou zásadní rozdíly. Děti, které se narodily ve Vietnamu, si lépe dokážou představit vietnamskou kulturu a porovnat ji s českou kulturou. Také mají dilema, zda zůstat v ČR či se vrátit zpět do Vietnamu. Děti z ČR postupně ztrácí povědomí o vietnamské kultuře, stává se jim bližší evropská kultura a způsob života. V budoucnu by chtěly zůstat v naší zemi nebo se přestěhovat do některé ze západních zemí. Jeden z mých respondentů mi tvrdil, že dokáže rozeznat Vietnamce 2. generace podle způsobu chování, způsobu vyjadřování, gest a i podle chůze.

Vietnamské děti, jak jsem již zmínila, se pohybují především v českém prostředí. Většina z nich se přátelí s českými dětmi, ovšem potřebují být s vietnamskými kluky a holkami. Pro některé z nich je nejlepší kamarád Čech, jiný respondent se cítí lépe mezi dvaceti Vietnamci než dvaceti Čechy. Důvodem, proč se cítí lépe ve vietnamské společnosti, je fakt, že se v mládí stal terčem fyzického útoku ze strany Čechů.

Média

Všichni respondenti se shodli, že je nezajímá vietnamský tisk a televize. Doma u rodičů se samozřejmě koukají na vietnamský kanál, ale sami od sebe ho nevyhledávají. Pouze jeden respondent uvedl, že občas sleduje zprávy, aby měl přehled o politické situaci ve Vietnamu. Někteří se dívali na komediální výstupy, u nás bychom to mohli přiřadit k pořadu Zdeňka Izera. Pořad zrušili a teď se nemají co sledovat. Jiný respondent se dívá na televize pouze, když hrají fotbal. Vietnamský tisk nečtou, protože informace jsou okopírované z internetu a články podle jejich slov za nic nestojí. Používají internet, pokud chtějí nalézt nějaké informace.

Respondenti zaregistrovali vznik několika filmů s vietnamskou tematikou od Martina Ryšavého, dokonce se i někteří podíleli na vzniku filmů. Respondent pracující jako překladatel pomáhal s tvorbou titulků a mladší respondent se objevil ve filmu s názvem Banánové děti. Mladá generace si myslí, že filmy podávají první pozitivní pohled na Vietnamce. U starší generace jsem se nesečkala s takovým nadšením, protože filmy zachycují pouze do určité míry obraz dění ve vietnamské komunitě.

Starší respondent se rozčílil nad blogy některých mladých Vietnamců či Vietnamek. Na jednom blogu se mladá Vietnamka zmiňuje, jak ji rodiče zakazují chodit s českými chlapci. Považuje to za nehorázné výmysly a lži, na kterých se chtěla zviditelnit. Podle jeho slov tři čtvrtě z jejího blogu není pravda. On žije ve vietnamském světě a zná pravdu.

Kriminalita

Nejen banánové děti, ale i ostatní Vietnamci se setkali s rasistickými narážkami. Jeden respondent uvádí: „*Nedá se spočítat, kolikrát mi staré babky, plešatí chlapi a další řekli, abych se vrátil do Vietnamu, abych se naučil česky. Ve Vietnamu na mě zase malé děti křičely, že jsem cizinec a nerozuměly mi.*“

S fyzickým násilím se setkal jeden z mých respondentů. Ve třinácti letech ho zmlátili třicetiletí skinheadi, přitom na něj křičeli sprosté nadávky. Jinak se každý den setkává v obchodě jeho rodičů s hlupáky, kteří se na něj povyšují. Posílají ho do Vietnamu, protože jsou v Česku pouze cizinci.

Respondenti mi říkali o přibězích s dobrým koncem. Několikrát čelili útokům, přičemž se jich zastali přátelé nebo cizí lidé. Ve třídě jednoho respondenta si na něj jeden

hoch dovoloval. Ostatní spolužáci se ho zastali a od té doby je vše v pořádku, dokonce se s ním i skamarádil. Starší respondent vzpomínal na situaci, kdy ho chtěli napadnout v tramvaji nějací kluci. Cizí chlapec s ním vystoupil o zastávku dříve a doprovodil ho domů, kde zjistili, že bydleli kousek od sebe.

Respondenti si z rasistických nářeků nic nedělají. Ví, že někteří lidé jsou hloupí a řešením není se s nimi poprat.

Identita

Na otázku identity mi někteří respondenti nedokázali dát přesnou odpověď, protože ji sami neznají. Nejsou stoprocentní Vietnamci, nejsou stoprocentní Češi. Někteří se tím zaobírají více, jiní méně. Jeden respondent se sice nepovažuje za pravého Vietnamce, ale rozhodně je větší Vietnamec, jelikož mluví vietnamsky oproti některým banánovým dětem.

Děti narozené ve Vietnamu řeší dilema, zda se mají usadit v ČR nebo se vrátit do Vietnamu. Jeden kluk se chce vrátit, srdce ho táhne domů. Chce poznat zemi, kulturu a historii rodné země. Vyrůstal na malém městečku na Moravě. Cítí se být Vietnamcem a zároveň Moravákem, ne Čechem. Lituje kamaráda, který neví, kdo vlastně je. Jeho kamarád neumí vietnamsky a v tomto období je to pro něho velmi obtížné. Vietnamské děti se postupně stávají Čechy a podle mínění některých bude hůře. Člověk si musí sám uvědomit, že žije na hranici dvou kultur, jinak ho to osobnostně zničí. Starší generace se cítí být Vietnamci, i přestože na ně ve Vietnamu nepohlížejí jako na pravé Vietnamce.

Vietnamci si o sobě myslí, že jsou pracovití, hodní, ctižádostiví, houževnatí, ctí rodiče, starší a předky, na ženách si cení věrnosti a jejich starost o rodinu. Na druhé straně jsou závistiví a pomlouvační. Na Čechách mají rádi veselost, kamarádství, ale vadí jim závistivost, xenofobie a lakomost.

Na otázku, co dělá Vietnamce Vietnamcem v České republice, mi odpovídali organizace vlastních akcí jako oslava Tetu, dne dětí či svatby. Svatby sice začínají získávat evropský ráz, ale pořád na ně přichází kolem 200 – 500 hostů. K charakteristickým rysům ještě patří návštěvy blízkých přátel, pokud jsou nemocní a návštěvy rodin, ve kterých zemřel člen rodiny.

Integrace

Integrace je pojem vyjadřující začlenění jednotlivce či skupiny do majoritní společnosti

bez ztráty vlastní identity. Jedná se o oboustranný proces, mezi něž se chtějí začlenit a těmi, kteří se integrují.⁶⁹

Integrace neprobíhá vždy pro všechny lehce. V životě se potýkají s rasistickými narážkami, dokonce i fyzickým útokům. Mladá generace si sama o sobě myslí, že není uzavřená. Za uzavřenou považují starší generaci, protože se nenaučili česky a žijí ve vlastní komunitě. Naproti tomu mladší generace ovládá lépe češtinu než vietnamštinu, přátelí se s Čechy, navštěvuje české školy apod. Obecně se dá říci, že vietnamská komunita se pomalu začíná integrovat do české společnosti.

Starší respondent souhlasil s názorem veřejnosti na uzavřenost vietnamské komunity. Vietnamci v České republice nemají výraznější organizaci či spolek. Existuje organizace Svaz Vietnamců v ČR, ovšem podle jeho názoru v ní nepracují dostatečně schopní lidé. Málo z nich ovládá český jazyk na kvalitní úrovni a neradi se vyjadřují k problémovým otázkám. V loňském roce se konala akce Závitky pro Libuš. Předseda Svazu Vietnamců mu volal, aby nedělali hlouposti, nikam nechodili a nechali tuto akci být. Můj respondent s ostatními Vietnamci se nezalekli. Akce Závitky pro Libuš byla organizovaná za účelem diskuze mezi Vietnamci a českou společností. Zúčastnili se jí místní lidé a média. Z místních přišlo málo lidí, ale média se dostavily v hojném počtu, např. ČT, Nova, MF DNES aj. Tato akce potvrdila, že Vietnamci jsou otevření k diskuzi a připraveni poslouchat.

Vietnamskou komunitu tvoří starousedlíci, porevoluční Vietnamci, banánové děti a nově příchozí. Starousedlíci většinou pocházejí ze vzdělanějších rodin. Ovládají češtinu. Do tehdejšího Československa přicházeli na základě výborných studijních výsledků nebo na základě úplatků. Po revoluci bylo Československo otevřeno pro všechny, existovaly vhodné podmínky pro podnikání, někteří přicházeli na pozvání příbuzných. Nemuseli se učit česky. Usídlili se převážně v příhraničních oblastech. Nově příchozí se nemohou vrátit. Na cestu do ČR použili veškeré finanční prostředky, zastavili majetek, půjčili si peníze od příbuzných. S příjezdem je čekal jednak kulturní, ale i finanční šok.

Marcel Winter, předseda Česko-vietnamské společnosti, zastává názor o jasné integraci vietnamské komunity. Svoje tvrzení dokazoval na pomoci lidem, kteří to potřebují. Při povodních v Chrastavě na Liberecku v roce 2010 Svaz Vietnamců v ČR

⁶⁹ *Studie.blog.cz* [online]. 2009-02-11 [cit. 2011-03-26]. Co je asimilace?Co je integrace? . Dostupné z WWW: <<http://studie.blog.cz/0902/co-je-to-asimilace-co-to-je-integrace>>.

poskytl 200000 Kč v hotovosti, 45000 instantních polévek a oblečení pro děti a dospělé.

Více než polovina Vietnamců má v České republice trvalý pobyt. Podle názoru mého respondenta musí být jazykově vybaveni minimálně na úrovni A1 pro běžnou komunikaci, pokud se chtějí integrovat. Pouze 5000 – 6000 Vietnamců rozumí české kultuře, médiím, humoru, české společnosti, což je velmi nízké číslo vzhledem k počtu Vietnamců s trvalým pobytem. Určitě existuje úsilí stát se národnostní menšinou, které by pomohlo k lepšímu začlenění podle mnohých názorů. Pro získání statusu národnostní menšiny, musí být určitý počet lidí s českým občanstvím, což je u vietnamské komunity problém.

5. Závěr

Vietnamská komunita v České republice je tvořena starousedlíky, porevolučními Vietnamci, dětmi druhé generace a nově příchozími. Již od 50. let přicházeli především studenti, praktikanti, učni a dělníci. Největšího počtu dosahovali v 70. a 80. letech, jejich počet se odhadoval kolem 30 000. Ovládali jazyk na komunikativní úrovni, poněvadž absolvovali jazykové kurzy češtiny, ale od 80. let se od nich postupně ustupovalo. Starousedlíci tvoří jádro vietnamské komunity u nás. Jsou majitelé tržnic, zprostředkovatelé a další vlivní podnikatelé.

Československá strana odstoupila od všech dohod s Vietnamem v roce 1989. Nejvíce vietnamských příslušníků přicházelo z Vietnamu, ze zemí východního bloku, především z východního Německa, na základě pozvání příbuzných či otevřenosti našeho trhu. Neučili se česky, stačilo jim ovládat pár základních frází spojených s obchodem. Můžeme mluvit o standardní ekonomické migraci. Jejich cíl byl krátkodobý pobyt, který se prodloužil až do současné doby. Zakládali zde rodiny nebo byli následováni rodinami z Vietnamu.

Děti druhé generace se narodily ve Vietnamu a následovaly rodiče do ČR nebo už od narození vyrůstají v naší zemi. Od dětství se pohybují v českém prostředí. Starají se o ně české chůvy, navštěvují české školy, kamarádí se s českými dětmi. Pochycují evropské zvyky, způsob chování a myšlení. Čeština se stává jejich druhým jazykem, často ji ovládají lépe než vietnamštinu. Doma mluví s rodiči vietnamsky a snaží se dodržovat vietnamské tradice a zvyky. Děti druhé generace bývají označovány jako banánové děti.

Nově příchozí po roce 2000 tvoří největší část vietnamské komunity. Pro cestu do ČR zastaví veškerý majetek a půjčí si peníze od příbuzných. Po příjezdu je čeká kulturní a pracovní šok. Nemohou se vrátit, pokud nevydělají peníze a budou schopni zajistit rodinu. Hlavními důvody migrace do ČR byly a jsou především ekonomické důvody, studium a následování rodiny. Vietnam je pro ně stále chudou zemí, která byla zničena válkami a přírodními katastrofami. V současné době se Vietnam stává zemí otevírajícím se západním trhům.

Vietnamská společnost je legislativně považovaná za cizince. Nejsou národnostní menšinou, i přestože patří mezi tři nejpočetnější komunity v České republice. Každý jedinec je specifický. Společná je jim úcta ke starším osobám, rodičům, starším

sourozencům, s tím částečně souvisí i úcta k zemřelým. Každá rodina by měla mít doma oltář předků a starat se o něj. Tradice vykonávání obřadu zvaní předků se předává z generace na generaci. Většina Vietnamců jsou buddhisté, menší část z nich věří v křesťanství, ale roste i počet ateistů. Jejich víru si nelze představit tak, že navštěvují každý týden chrámy či kostely. Pro ně je důležitější víra v jejich srdci než modlení v místech pro to určených. V otázce víry jsou tolerantní. V jedné rodině mohou vyznávat buddhismus, křesťanství a být také ateisty.

Nejvýznamnějším svátkem je Tet, Nový Lunární rok. Celá rodina se schází, připravují se tradiční jídla, zemřelí předkové se zvou ke společnému stolu, navštěvují se příbuzní a přátelé. I když je Tet pro ně nejdůležitějším svátkem, někteří ho považují za běžný pracovní den a neslaví ho. Kromě Tetu slaví den dětí a 1. nebo 15. den lunárního měsíce. Z našich svátků přejali Vánoce a Velikonoce. Někteří v rámci křesťanství, jiní v rámci integrace.

Úcta k rodičům je pro ně samozřejmostí. Podle starších Vietnamců dnešní vietnamské děti v ČR nectí rodiče jako „pravé“ vietnamské děti. Správně by si neměly ani pomyslet nic špatného o rodičích. Rodiče neříkají dětem, s kým se mohou či nesmí stýkat.

Označení dětí druhé generace jako banánové děti se mladým líbí, protože je podle jejich slov přesně vystihuje. Starší generace je spíše tímto názvem popuzena a nelíbí se jí. Mladí se přirovnávají k banánu. Banán je na povrchu žlutý jako jejich vzhled, bílá barva znamená jejich evropský způsob myšlení a chování. Je zřejmé, že děti narozené ve Vietnamu a v Česku se mezi sebou odlišují. Děti často lépe ovládají češtinu než vietnamštinu. Vietnamsky mluví jako cizinci, kteří se ji chtějí naučit, ne jako rodilí mluvčí. Vietnamské děti jsou budoucností pro vietnamskou komunitu v České republice. Dosahují jedněch z nejlepších výsledků na školách, jsou cílevědomé, pracovité a houževnaté a k velké výhodě řadím jejich bilingvismus.

Vietnamci nesledují často vietnamský tisk a televizi, poněvadž veškeré články a informace si mohou nalézt na internetových stránkách. Při návštěvě rodičů a ve vietnamských restauracích se dívají na vietnamské kanály, ale sami je nevyhledávají. Prvním pozitivním pohledem na vietnamskou komunitu jsou filmy M. Ryšavého, které do určité míry zobrazují vietnamskou společnost v České republice.

Vietnamci nedají dopustit na vietnamskou kuchyni, ale zároveň začínají vyžadovat i česká jídla. Nejen děti, ale i starší generace běžně jí českou kuchyni.

Skoro každý Vietnamec se setkal s rasistickými narážkami, někteří se dokonce stali oběťmi fyzického násilí. Je zřejmé, že někteří se budou cítit lépe ve vietnamském prostředí než v českém prostředí. Na druhé straně nejlepší přátelé pro některé Vietnamce jsou Češi.

Vietnam je pro všechny krásnou zemí, ovšem ne každý by se chtěl vrátit. Mladá generace řeší dilema, zda se vrátit či nikoliv. K důvodům návratu nejčastěji patří poznání rodné země, její kultury, zvyků a tradic a postarání se o rodiče žijící ve Vietnamu.

Mladá generace Vietnamců není pevně rozhodnuta o své identitě. Někteří to řeší více, jiní skoro vůbec. Ví, že nejsou stoprocentní Češi a nejsou stoprocentní Vietnamci. Jsou Češi a Vietnamci.

V rámci integrace mladá generace vidí samu sebe jako otevřenou české společnosti, starší Vietnamci je podle nich stále uzavřená společnost, která se nechce otevírat novým možnostem. Z pohledu starších se vietnamská společnost postupně otevírá novým možnostem.

Podle mého názoru se v posledních letech vietnamská komunita snaží otevírat českému prostředí a českým lidem. Daří se jí to díky mladé generaci, která vyrůstala v českém prostředí a kamarádí se s českými lidmi. České děti si postupně zvykají na nové kamarády a nepřijde jim divné, že by se od nich výrazněji odlišovali. Banánové děti jsou budoucností vietnamské komunity kvůli výborným studijním výsledkům, typickými vlastnostmi jako pracovitost, ale také pro jejich schopnost ovládat dva jazyky. Starší generace jsou otevřené k diskuzi mezi českou společností a médii, pořádají různé akce a pomáhají lidem v nouzi. Na druhé straně více než polovina Vietnamců má trvalý pobyt v ČR, ale jen velmi málo z nich se doopravdy začlenilo do české společnosti.

6. Seznam použitých zdrojů

BROUČEK , Stanislav. *Aktuální problémy adaptace vietnamského etnika v ČR*. Praha: Etnologický ústav AV ČR, 2003. 121 s.

BROUČEK , Stanislav. *Český pohled na Vietnamce*. Praha: Etnologický ústav AV ČR, 2003. 480 s. ISBN 80-85010-46-1.

IČO , Ján. *Náboženství ve Vietnamu*. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010. 40 s. ISBN 978-80-85394-74-0.

KOCOUREK , Jiří , et al. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jinočany: Nakladatelství H&H, 2006. 223 s. ISBN 80-7319-055-9.

KOCOUREK , Jiří. *Vietnamská kuchyně*. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010. 40 s. ISBN 978-80-85394-76-4.

KOMERS , Petr ; SLEZÁKOVÁ , Jitka . *Čeští Vietnamci mezi dvěma jazyky: Vliv češtiny na vietnamštinu a vietnamštiny na češtinu*. *Vesmír*. 2010 , č. 4 , s. 250 - 252.

MARTÍNKOVÁ , Šárka. *Vietnamská komunita v Praze*. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010. 48 s. ISBN 978-80-85394-72-6.

MÜLLEROVÁ , Petra . *Dračí král : Vietnamské pohádky*. Praha - Podlesí : Nakladatelství Dauphin , 2001. 152 s. ISBN 80-7272-039-2.

PECHOVÁ , Eva. *Vietnamský lunární nový rok*. Praha : Muzeum hlavního města Prahy, 2010. 40 s. ISBN 978-80-85394-70-2.

PECHOVÁ , Eva. *Migrace z Vietnamu do České republiky v kontextu problematiky obchodu s lidmi a vykořisťování*. Praha: La Strada ČR , 2007. 64 s.

VASILJEV , Ivo .*Vietnamština - jazyk na protipólu*. Praha : Muzeum hlavního města Prahy, 2010. 40 s. ISBN 978-80-85394-71-9.

VASILJEV , Ivo. *Za dědictvím starých Vietů*. Praha: Etnologický ústav AV ČR, 1999. 222 s. ISBN 80-85010-19-4.

Internetové zdroje:

Český statistický úřad ČSÚ [online]. 2010-04-01 [cit. 2011-03-22]. Nabývání státního občanství ČR - datové údaje . Dostupné z WWW: <http://notes2.czso.cz/csu/cizinci.nsf/datove_udaje/ciz_nabyvani_obcanstvi>.

Český statistický úřad [online]. 2007-10-05 [cit. 2011-03-22]. Počet cizinců v ČR | ČSÚ. Dostupné z WWW: <http://notes2.czso.cz/csu/cizinci.nsf/tabulky/ciz_pocet_cizincu-001>.

Ceskatelevize.cz [online]. 2009-02-03 [cit. 2011-03-19]. Děti v Čechách Zuzana z Vietnamu . Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10100160619-deti-v-cechach/206562231000005/>>.

Ceskatelevize.cz [online]. 2009-02-03 [cit. 2011-03-19]. Kosmopolis Speciál - Vietnamci. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1095908415-kosmopolis/209562210300008/>>.

Česko-vietnamská společnost - www.cvs-praha.cz [online]. 2010-01-18 [cit. 2011-03-19]. Fakta o Vietnamu . Dostupné z WWW: <<http://www.cvs-praha.cz/zpravy.php?rok=2011&clanek=004>>.

Česko-vietnamská společnost [online]. 2009-04-03 [cit. 2011-03-19]. Tiskové prohlášení předsedy Česko-vietnamské společnosti: Omyl ministra vnitra . Dostupné z WWW: <<http://www.cvs-praha.cz/zpravy.php?rok=2009&clanek=064>>.

Česko-vietnamská společnost - www.cvs-praha.cz [online]. <http://www.cvs-praha.cz/stanovy.php> [cit. 2011-03-19]. Stanovy . Dostupné z WWW: <2009-04-16>.

Hn.idnes.cz [online]. 2010-12-06 [cit. 2011-03-19]. Česká televize si začala vybírat vietnamské reportéry. Dostupné z WWW: <<http://hn.ihned.cz/c1-48469780-ceska-televize-si-zacala-vybirat-vietnamske-reportery>>.

<Http://www.vietnamembassy-czech.org> [online]. 2010-03-25 [cit. 2011-03-19]. Map of Viet Nam . Dostupné z WWW: <<http://www.vietnamembassy-czech.org/en/nr070521170056/>>.

Klub Hanoi [online]. 2010-02-22 [cit. 2011-03-19]. Filmy Martina Ryšavého z vietnamského prostředí konečně na DVD. Filmy Martina Ryšavého z vietnamského prostředí konečně na DVD. Dostupné z WWW: <<http://www.klubhanoi.cz/view.php?cisloclanku=2010022201>>.

Klub Hanoi [online]. 2005-10-31 [cit. 2011-03-19]. Vietnamský tisk v ČR na vzestupu . Dostupné z WWW: <<http://www.klubhanoi.cz/view.php?cisloclanku=2005103101>>.

Migrace online - Vietnamský tisk v ČR [online]. 2009-02-17 [cit. 2011-03-19]. Vietnamský tisk v ČR . Dostupné z WWW: <<http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2148497>>.

Multikultura.cz [online]. 2007 [cit. 2011-03-26]. Etnikum (etnická skupina) . Dostupné z WWW: <<http://www.multikultura.cz/multikulturni-vychova/vychozi-pojmy/etnikum/>>.

NĚMEC , Miroslav . Organizační struktura vietnamských zločineckých gangů působících v České republice a hlavní druhy jimi páchané kriminality. *Policista* [online]. 2004, č. 11, [cit. 2011-02-03]. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/2003/casopisy/pol/0411/nemec_info.html>.

POLÁK , Lukáš. *DigiZone.cz* [online]. 2009-05-28 [cit. 2011-03-19]. Má program Ethnic TV pro Vietnamce v Česku naději na úspěch?. Dostupné z WWW: <<http://www.digizone.cz/clanky/ma-program-ethnic-tv-nadeji-na-uspech/>>.

Studie.blog.cz [online]. 2009-02-11 [cit. 2011-03-26]. Co je asimilace?Co je integrace? .
Dostupné z WWW: <<http://studie.blog.cz/0902/co-je-to-asimilace-co-to-je-integrace>>.

7. Přílohy

Příloha č. 1 - Poslaný mail Marcela Wintera, předsedy Česko-vietnamské společnosti, o pomoci městu Chrastava na Liberecku.

VIETNAMCI POMOHOU CHRASTAVĚ

V sobotu 14. srpna v 8,45 hodin přijme hejtman libereckého kraje Bc. Stanislav Eichler mimořádného a zplnomocněného velvyslance VSR v ČR Do Xuan Donga, Ph.D. a předsedu Svazu Vietnamců v ČR Ing. Hoang Dinh Thanga, kteří ho seznámí s humanitární pomocí vietnamské komunity našim občanům, jenž byli postiženi přívalovými dešti a následnými povodněmi. V 9,30 hodin pak předají starostovi města Chrastava Ing. Michaelu Canovi materiální i finanční pomoc, kterou během pár dnů zajistil Svaz Vietnamců v České republice. Jedná se o 150 000,- Kč v hotovosti a obsah naplněného nákladního vozu, který tvoří potraviny (instantní polévky, nudle) i oblečení. Vietnamská komunita má velký citový vztah právě k Chrastavě, protože v roce 1956 zde našlo pomoc 100 vietnamských dětí, převážně válečných sirotků a v červenci 1957 navštívil Chrastavu zakladatel a první prezident Vietnamu Ho Či Minh. Vietnamci žijící u nás při všech minulých velkých povodních věnovali finanční i materiální dary našim postiženým obcím a občanům, v objemu desítek milionů Kč. Tato solidarita je důkazem jejich integrace do naší společnosti.

V Praze: 13.srpna 2010

Příloha č. 2 - Mapa Vietnamu.

Zdroj: <http://www.vietnamembassy-czech.org/en/nr070521170056/>

